

**БИБЛИОГРАФИЈА НА ТРУДОВИТЕ (1951-2019/20)
НА АКАД. ГЕОРГИ СТАРДЕЛОВ**

1951

1. *Србо Ивановски: Желби и меѓи* (Лирска поема). „Студентски књижевни лист“, Београд, I (1951), 1. V (бр. 2).
2. *Нели?* (Песна). „Наша реч“, Београд, II (1951), 1, 46.

1952

3. *Никола Јонков Вапцаров – песник кога није убио „Пиштољ барутног времена“*. „Народни студент“, Београд, XVII (1952), 22. X (бр. 19).

1953

4. *Интермецо на тема: Позитивниот лик во литературата*. „Млада литература“, Скопје, III (1953), 3–4, 69–72.
5. *Однос филозофије, уметности и естетике*. Дипломски рад на Групи за филозофију Филозофског факултета у Београду, 1953, 120 стр. (во ракопис).
6. *Тези и антитези*. „Млада литература“, Скопје, III (1953), 7–8, 47–50.

1954

7. *Асоцијации по повод „Сказна за резбарот“ од Венко Марковски*. Пролегомена. „Млада литература“, Скопје, IV (1954), 7, 20–31.
8. *Прилог кон одредувањето предметот на марксистичката естетика*. „Млада литература“, Скопје, IV (1954), 10, 29–39.

1955

9. *Апстрактното и конкретното во уметноста*. „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 9.
10. *Две дигресији кон Дидроовата естетика* (Д. Дидро: „За уметноста“). „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 5.
11. *Едно предупредување на естетиката ad hoc*. Надреалистички никулци во современата млада македонска поезија. „Млада литература“, Скопје, V (1955), 8, 34–47.
12. *Литература и израз*. „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 7.
13. *Манускрипт за анализата на една проза* (Славко Јаневски: „Кловнови и луѓе“). „Современост“, Скопје, V (1955), 3, 181–189.
14. *Mutatio elenchi*. „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 12.
15. *Низ естетските текстови на „Вапцаров“* (од Димитар Митрев). „Современост“, Скопје, V (1955), 9, 701–712.
16. *Основите на една морална естетика* (Имануел Кант: „За убавото и возвишеното“). „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 8.
17. *Поезијата во релациите: израз, чувство, идеја*. „Млада литература“, Скопје, V (1955), 9, 45–52.
18. *Прозата на Цветко Мартиновски* („Луѓинци“, Скопје, 1955). „Современост“, Скопје, V (1955), 10–11, 861–868.
19. *Уметничкото дело и критиката*. „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 11.
20. *Уметност и идеја*. Тези за еден иден есеј. „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 4.

21. *Уметност и интуиција*. „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 2 и 3 (во две продолженија).
22. *Уплашена детска елоквенција* (расказ). „Млада литература“, Скопје, V (1955), 3–4, 7–12.
23. *Фрагмент од сознанието на едно дете* (расказ). „Млада литература“, Скопје, V (1955), 9, 5–9.
24. *Хегел: „Феноменологија на духот“*. „Млада литература“, Скопје, V (1955), 6, 60–68.
25. *Хегеловата естетика* (II дел, издание на „Култура“, Белград, 1955). „Разгледи“, Скопје, втора серија, II (1955), бр. 13.

1956

26. *Благоја Иванов: „Седум умирања“*. „Современост“, Скопје, VI (1956), 9, 666–673.
27. *Две аналогии*. „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 2. IX (бр. 14).
28. *Две поезии*. Маргинални размислувања по повод книгите стихови „Одблесоци“ од А. Поповски и „Животот пее и плаче“ од И. Емин. „Млада литература“, Скопје, VI (1956), 2, 37–43.
29. *За критиката без докази*. „Современост“, Скопје, VI (1956), 1–2, 97–103.
30. *Литературата меѓу две контроверзи*. „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 4. III (бр. 1).
31. *М. Ѓурчинов: „Време и израз“*. „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 14. X (бр. 17) и 28. X (бр. 18) (во две продолженија).
32. *Поезија на малечки убавини* (Ацо Шопов: „Слеј се со тишината“. Издание на Книгоиздателството „Кочо Рацин“, Скопје). „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 18. III (бр. 2).
33. *Проза со денот во себе* (Симон Дракул: „Витли во поројот“). „Современост“, Скопје, VI (1956), 11–12, 866–871.
34. *Стил и манир*. „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 10. VI (бр. 8).
35. *33 тези за една пролегомена*. „Млада литература“, Скопје, VI (1956), 1, 49–59.
36. *Уметност*. „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 16. IX (бр. 15) и 30. IX (бр. 16) (во две продолженија).
37. *Уметност и време*. „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 9. XII (бр. 21) и II (1957), 1. I (во две продолженија).
38. *Уметност и експеримент*. „Хоризонт“, Скопје, I (1956), 13. V (бр. 6).

1957

39. *Во традиционалните пропорции* (А. Спасов: „Патиштата кон зборот“). „Современост“, Скопје, VII (1957), 1, 55–60.
40. *Естетиката на современиот реализам* (Димитар Митрев: „Критериум и догма“). „Современост“, Скопје, VII (1957), 4, 348–364.
41. *За уметниковиот двојник*. „Хоризонт“, Скопје, II (1957), 29. IX (бр. 17).
42. *Импресии од две збирки поезија* (1. З. М. Јовановиќ: „Квечерините што не зборуваат“; 2. Ц. Андреевски: „Добрината“). „Современост“, Скопје, VII (1957), 2, 170–175.
43. *Назад кон поезијата*. „Хоризонт“, Скопје, II (1957), 1. IX (бр. 15).
44. *„Небески одред“*, една егзистенцијалистичка драма *par excellence*. „Современост“, Скопје, VII (1957), 6, 580–582.
45. *Помеѓу два збора исти а сепак различни*. Од книгата „Есеи“. „Хоризонт“, Скопје, II (1957), 23. VI (бр. 14).
46. *Проза со емотивни акценти*. (Ташко Георгиевски: „Ние зад насипот“). „Современост“, Скопје, VII (1957), 10, 979–983.
47. *Театарската критика на Јован Бошковски*. (Јован Бошковски: „Оплеменета игра“). „Современост“, Скопје, VII (1957), 7, 711–718.

48. *Ацо Шопов* (По повод Ацо Шопов: „Ветрот носи убаво време“). „Современост“, Скопје, VIII (1958), 1, 51–54.

49. „*Вејка на ветерот*“ на скопската сцена. „Современост“, Скопје, VIII (1958), 4, 389–395.

50. *Есеи*. Изд. Книгоиздателство „Кочо Рацин“, Скопје, 1958, 224 стр.

51. *Зборот е за превозмогнување* (Кон проблемот на аналитичката и синтетичката критика). „Хоризонт“, Скопје, III (1958), 16. II (бр. 4).

52. *Имануел Кант: „Критика на расудувачката моќ“* (изд. „Култура“, Загреб, 1957). „Современост“, Скопје, VIII (1958), 9, 806–810.

53. *Кон Вапцаров*. Поговор кон Н. Ј. Вапцаров: „Песни“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1958, 99–117.

54. *Литература или публицистика?* (М. Јовановски: „Хајка на пеперутки“). „Современост“, Скопје, VIII (1958), 3, 259–263.

55. *Едно и едно не се секогаш само две*. „Нова Македонија“, Скопје, 26. I 1958, бр. 4185.

56. *Младоста во нашата литература*. „Нова Македонија“, Скопје, 25. V 1958, бр. 4299, 7.

57. *Вапцаров на македонски*. По повод излегувањето од печат на книгата „Песни“ од Вапцаров, во издание на „Кочо Рацин“. „Нова Македонија“, Скопје, 2. VIII 1958, бр. 4357, 7.

58. *Мито Хаџи Василев: „Одраз – израз“* (изд. „Кочо Рацин“, Скопје). „Политика“, Београд, V (1958), 28. IX (бр. 16280).

59. *Никола Јонков Вапцаров: Песни*. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1958 (избор и поговор).

60. *Рефрени, рефрени...* (Радивоје Пешиќ: „Понекогаш само море“). „Современост“, Скопје, VIII (1958), 5, 511–514.

61. *Чија е иднината* (Аналитичката и синтетичката критика). „Хоризонт“, Скопје, III (1958), 19. I (бр. 2).

62. *Естетската позиција на еден поим – или поимот на една естетска позиција*. „Современост“, Скопје, IX (1959), 3, 242–254; 4, 360–371; 5, 459–469 (во три продолженија).

63. *Етиен Сурио: „Односи меѓу уметностите“* (Проблеми на компаративната естетика, изд. „Свјетлост“, Сараево). „Современост“, Скопје, IX (1959), 7, 688–692.

64. *Иво Андриќ: „Проклета авлија“*. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1959, 123 стр. (превод од српскохрватски, со Драгица Старделова).

65. *Југословенска револуционерна проза*. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1959, 392 стр. (избор).

66. *Меѓу доброто и злото, животот и апсурдот*. Поговор кон Иво Андриќ: „Проклета авлија“. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1959, 125–134.

67. *Меѓу доброто и злото, животот и апсурдот*. Одломка од поговорот кон македонскиот превод на „Проклетата авлија“. „Современост“, Скопје, IX (1959), 1, 32–37.

68. *Оскар Давичо: „Работен наслов на бескрајот“* (изд. „Нолит“, Београд, 1958). „Современост“, Скопје, IX (1959), 1, 81–84.

69. *Поговор* кон: „Југословенска револуционерна проза“. Избор. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1959, 387–390.

70. *Предговор* кон книгата: „Југословенска револуционерна поезија“. Антологија. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1959, 5–9.

71. *Нови книги – „Еден заборавен живот“*. „Нова Македонија“, Скопје, 1. II 1959, бр. 4509, 8.

72. „*Осамени*“, прв роман на Србо Ивановски. Критички осврт кон книгата Србо Ивановски: „Осамени“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1959. „Нова Македонија“, Скопје, 22. II 1959, бр. 4527, 8.

73. *Разговор за критиката*. Анкета на „Нова Македонија“ (изјави на Д. Митрев, К. Чашуле, А. Спасов, Г. Старделов, Д. Солев и А. Ежов). „Нова Македонија“, Скопје, 12. IV 1959, бр. 4569, 3.

74. *Југословенската револуционерна поезија*. „Нова Македонија“, Скопје, 24. V 1959, бр. 4604, 9.

75. *Празнична медитација на тема: Уметност и револуција*. „Нова Македонија“, Скопје, 2. VIII 1959, бр. 4663, 8.

76. *Долг кон песните*. „Нова Македонија“, Скопје, 30. VIII 1959, бр. 4687, 8.

77. *Целина и целосност на повоената македонска проза*. Наши разговори – Антологиите на „Кочо Рацин“. „Нова Македонија“, Скопје, 13. IX 1959, бр. 4699, 8.

78. *Тројца современи македонски писатели – еден до друг* (Владо Малески, Славко Јаневски, Блаже Конески). „Нова Македонија“, Скопје, 22. XI 1959.

1960

79. *Анри Бергсон: „За смеата“* (изд. „Веселин Маслеша“, Сараево). „Современост“, Скопје, X (1960), 1, 101–104.

80. *Волче Наумчевски*. Предавање одржано на 6. XI 1960 г. по повод 25–годишниот јубилеј на Волче Наумчевски. „Современост“, Скопје, X (1960), 9, 846–854.

81. *Зихерловите општо-теоретски и естетски погледи*. „Современост“, Скопје, X (1960), 2, 199–219.

82. *Карл Маркс: „Беда на филозофијата“*. Одговор на Филозофијата на бедата од г. Пјер Прудон. Изд. „Култура“, Скопје, 1960, 213 стр. (превод од француски).

83. *Макс Рафаел: „Теоријата на духовното творештво врз основа на марксизмот“* (изд. „Веселин Маслеша“, Сараево, 1960). „Современост“, Скопје, X (1960), 7, 740–743.

84. *Марксизмот и естетиката*. „Културен живот“, Скопје, V (1960), 8, 23–24.

85. *Михо Атанасовски: „Минуваат пролети“ – или остануваат само целосните песни и можеби добрите стихови*. „Современост“, Скопје, X (1960), 4, 390–392.

86. *Повоени македонски прозаисти*. Антологија. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1960, 311 стр. (избор).

87. *Послератни македонски прозаисти*. Антологија. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1960, 277 стр. (избор).

88. *Првиот роман на Ташко Георгиевски*. „Современост“, Скопје, X (1960), 7, 697–709.

89. *Предговор кон книгата: „Повоени македонски прозаисти“*. Антологија. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1960, 5–13.

90. *Predgovor knjizi: „Posleratni makedonski prozaisti“*. Antologija. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1960, 5–11.

91. *Уметноста и општеството*. „Културен живот“, Скопје, V (1960), 4, 19–20.

92. *Фридрих Ниче: „Раѓањето на трагедијата“* (изд. „Култура“, Београд, 1960). „Современост“, Скопје, X (1960), 10, 1032–1035.

93. *Во потрага по читањето*. (Кон Л. Наумовски: „Голема авантура“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1959). „Нова Македонија“, Скопје, 10. II 1960, 9.

94. *Одговори на шест прашања за македонската литература*. (Разговор со Д. Митрев, Г. Старделов, М. Ѓурчинов, А. Ежов). „Нова Македонија“, Скопје, 1, 2 и 3. V 1960, 11.

1961

95. *Волче Наумчевски: „Стихови“*. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1961, 59 стр. (избор и предговор).

96. *Естетиката и нејзиниот предмет*. „Литературен збор“, Скопје, VIII (1961), 2, 9–15.

97. *Кон уметноста и спроти неа*. (По повод книгата проза од Д. Солев, издадена во духот на еден хемингвеевски наслов, наречен „По реката и спроти неа“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1960). „Современост“, Скопје, XI (1961), 6, 576–590.

98. *Кун на изложбата во Скопје*. По тој пријатен повод и по еден поранешен. „Нова Македонија“, Скопје, XVII (1961), 10. XII (бр. 5439).

99. *Мајски театарски теми*. „Современост“, Скопје, XI (1961), 6, 591–599.

100. *Некои етички и филозофски преокупации во делото на Иво Андриќ*. „Културен живот“, Скопје, VI (1961), 11–12, 3–5.

101. *Несклад меѓу ирационалното и рационалното* (Љубиша Ташковски: „Балада за јужното небо“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1960). „Современост“, Скопје, XI (1961), 4, 400–403.

102. *Од книгата кон читателот*. „Културен живот“, Скопје, VI (1961), 11–12, 23–24.

103. *Павао Вук-Павловиќ: „Делувањето на уметноста“*. „Современост“, Скопје, XI (1961), 3, 295–299 (превод од ракопис).

104. *Пост скриптум – или кон суштината на зборот*. „Современост“, Скопје, XI (1961), 7, 688–691.

105. *Радован Павловски: „Суша, свадба и селидби“* (изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1961). „Современост“, Скопје, XI (1961), 7, 685–687.

106. *Ларпурлартистички белези во нашата уметничка критика*. „Нова Македонија“, Скопје, 7. V 1961, бр. 5223, 7.

107. *Осврти и мислења – Дали се запрашавме...?* „Нова Македонија“, Скопје, 26. XI 1961, бр. 5426, 8.

1962

108. *Балада за душата и каменот* (Славко Јаневски: „Горчливи легенди“. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1962). „Нова Македонија“, Скопје, 13. V 1962.

109. *Естетика или социологија на уметноста* (Др. Војислав Вучковиќ: „Уметноста и уметничкото дело“. Изд. „Нолит“, Београд, 1962). „Современост“, Скопје, XII (1962), 10, 963–966.

110. *Жан-Пол Сартр: „За литературата и писателите“* (изд. „Култура“, Београд, 1962). „Културен живот“, Скопје, VII (1962), 7–8, 39–40.

111. *Кај нас воопшто не постои критериум во издавањето на современата странска литература*. Прилог кон Трибината на „Културен живот“: „Проблеми на издавачката дејност“. „Културен живот“, Скопје, VII (1962), 5, 9.

112. *Конфузија околу зборот стварност*. „Млад борец“, Скопје XVIII (1962). „Координати“, месечен прилог на „Млад борец“ за уметнички прашања.

113. *Лазо Каровски: „Патишта“*. „Современост“, Скопје, XII (1962), 1, 51–54.

114. *Марксистичката естетика денес* (За некои приговори против неа, за конфузијата во светот на некои естетички идеи и за опачината на некои места, повторно). „Трибина“, Скопје, I (1962), 1, 39–55.

115. *Модерното и модернизмот*. Еден можен поглед. Изд. „Култура“, Скопје 1962, 71 стр.

116. *Ото Бихаљи Мерин: „Продори на модерната уметност“*. (изд. „Нолит“, Београд, 1962). „Современост“, Скопје, XII (1962), 7, 682–684.

117. *Поезија и традиција*. Уводен збор на Симпозиумот на Струшките вечери на поезијата, август 1962.

118. *Позитивизам или реализам*. „Нова Македонија“, Скопје, XIX (1962).

119. *Поимот на естетската вредност*. „Нова Македонија“, Скопје, XIX (1962).

120. *Прашалници*. „Современост“, Скопје, XII (1962), 7, 638–647.

121. *Уметноста и филозофијата како две посебни форми на општествената свест*. „Современост“, Скопје, XII (1962), 2, 125–137.

122. *Уметноста и човекот*. „Културен живот“, Скопје, VII (1962), 5, 20–21.

123. *Фридрих Диренмат: „Ветување“*. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје 1962, 162 стр. (превод од германски).

124. *Човекот пред својот портрет*. Антрополошки размисли на ликовна тема. „Млад борец“, Скопје XVIII (1962), 8. III (бр. 9). „Координати“, месечен прилог на „Млад борец“ за уметнички прашања, бр. 10.

1963

125. *Борисав Станковиќ: „Избор“*. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје 1963, 118 стр. (избор и приредување).

126. *Борисав Станковиќ (1876–1927)*. Предговор кон книгата Борисав Станковиќ: „Избор“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје 1963, 5–14.

127. *Борисав Станковиќ, Во ноќта* (расказ), во книгата Борисав Станковиќ: „Избор“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје 1963, 78–91 (превод од српскохрватски).

128. *Двете Ацигогови прашања* (Ташко Георгиевски: „Сидови“). „Современост“, Скопје, XIII (1963), 1, 85–90.

129. *Ѓорѓи Абаџиев (1910–1963)*. „Современост“, Скопје, XIII (1963), 7–8, 428–431.

130. *Опитественото битие на уметноста*. Реч во разговорот на тема „Литературната ситуација денес“, одржан на 18. I 1963 година. „Современост“, Скопје, XIII (1963), 2–3, 127–133; 133–134; 171–172; 177–179; 180; 200.

131. *Прашалници* (Серија втора): Напомена за естетиката на една книжевна ситуација. „Современост“, Скопје, XIII (1963), 1, 3–14.

132. *Уметничка вредност*. „Нова Македонија“, Скопје, 1 и 2. I 1963, бр. 5821, 10.

133. *Мотивите на еден револт*. „Нова Македонија“, Скопје, 24. II 1963, бр. 5874, 6.

1964

134. *Две есеистички минијатури argumentum externum*. „Современост“, Скопје, XIV (1964), 1, 33–45.

135. *Критика на ларпурлартистичката критика*. „Современост“, Скопје, XIV (1964), 7, 667–670.

136. *Марксистичката естетика како естетички систем*. Пред литературното дело на Маркс и Енгелс. Предговор кон книгата Маркс и Енгелс: „За уметноста и литературата“. Избор. Изд. „Култура“, Скопје, 1964, 5–16; Објавено и во списанието „Современост“, Скопје, XIV (1964), 10, 973–986.

137. *Меѓу остриот и колебливиот збор* (Бошко Смаќоски: „Распродажба на остатоците од пролетта“). „Современост“, Скопје, XIV (1964), 5, 497–499.

138. „*Небиднина*“ – или *лирска медитација на А. Шопов*. По тој повод и по еден друг, поодамнешен. „Современост“, Скопје, XIV (1964), 6, 599–606.

139. *Оливера Николова: „Ден за летување“*. „Современост“, Скопје, XIV (1964), 8, 829–831.

140. *Praeludium кон прозата на Петре М. Андреевски*. „Современост“, Скопје, XIV (1964), 8, 818–823.

1965

141. *Новата верзија на „Селото зад седумте јасени“* (Славко Јаневски: „Стебла“, изд. „Култура“, Скопје 1965). „Современост“, Скопје, XV (1965), 7, 460–465.

142. *Повик на една нова литературна конфронтација*. Нацрт за една критика на нашиот литературен панартизам. Уредничка реч пред новата серија на „Современост“, месечно списание за литература, уметност и општествени прашања. „Современост“, Скопје, XV (1965), 3, 41–48.

143. *Прелистани страници* (I Увод; II Славко Јаневски: „И бол и бес“; III Димитар Солев: „Кратката пролет на Моно Самоников“; IV Гане Тодоровски: „Апотеоза на делникот“; V Радован Павловски: „Корабија“). „Современост“, Скопје, XV (1965), 4, 154–165.

144. *Прилог за дискусијата „Дилемите на писателот пред социјалистичката стварност“*. „Современост“, Скопје, XV (1965), 4, 122–128.

145. *Развиток на естетиката кај југословенските народи (од крајот на XVI век до почетокот на II светска војна)*. Докторска дисертација, одбранета на Филозофскиот факултет во Скопје, 1965 година, 464 + 51 стр.

146. *Стале Попов*. In *memoiam*. „Современост“, Скопје, XV (1965), 3, 71–73.

147. *In memoiam – Стале Попов*. „Нова Македонија“, Скопје, 14. III 1965, бр. 6613, 7.

148. *Првиот роман на В. Урошевиќ*. „Нова Македонија“, Скопје, 28, 29 и 30. XI 1965, бр. 6869. (Култура, наука, уметност, 2)

149. *Само податок – Нови тематски видовици*. Кон Петре М. Андреевски: „Седмиот ден“, изд. „Култура“, Скопје 1965. „Нова Македонија“, Скопје, 5. XII 1965, бр. 6874. (Култура, наука, уметност, 2)

150. *Рефрен за одговорноста*. „Нова Македонија“, Скопје, 19. XII 1965. (Култура, наука, уметност, 2)

1966

151. *За убавината или против неа – Антрополошки преглед*. „Нова Македонија“, Скопје, 31. XII 1965 и 1 и 2. I 1966, 6.

152. *Антиестетизмот на Светозар Марковиќ*. „Современост“, Скопје, XVI (1966), 9, 816–822.

153. *Веселин Маслеша или единството на мислата и чинот*. „Погледи“, Скопје, III (1966), 4, 92–100.

154. *Естетичкото дело на Павао Вук-Павловиќ*. „Современост“, Скопје, XVI (1966), 10, 913–926.

155. *Естетската основа на литературната критика*. „Современост“, Скопје, XVI (1966), 1, 31–42.

156. *Записи од една литературна фаза*. Општ поглед и осврт на поезијата. „Нова Македонија“, Скопје, XXII (1966), 9. I (бр. 6907).

157. *Меѓу првиот и шестиот ден*. Една можна слика на револуцијата. „Нова Македонија“, Скопје, XXII (1966), 30. IV – 2. V (бр. 7018).

158. *Мето Јовановски: „Слана во цутот на бадемите“*. „Современост“, Скопје, XVI (1966), 2, 180–183.

159. *Оглед од аксиологија*. „Современост“, Скопје, XVI (1966), 6, 516–519.

160. *Павао Вук-Павловиќ: „Уметничкото дело“*. „Современост“, Скопје, XVI (1966), 2, 101–108 (превод од ракопис).

161. *Поезијата и поетиките*. Прилог за Струшките дијалози, 1966. „Современост“, Скопје, XVI (1966), 7, 630–637.

1967

162. *Варијации на една стара тема*. Прв дел од расправата „Прилог кон периодизацијата на повоената македонска литература“. „Погледи“, Скопје, IV (1967), 1, 81–102.

163. *Веселин Маслеша како мислител и публицист: Литературно-естетска мисла*. Предговор кон книгата Веселин Маслеша: „Есеи“, изд. „Култура“, Скопје 1967, 21–28.

164. *Ервин Шинко*. In *memoiam*. „Нова Македонија“, Скопје, 2. IV 1967.

165. *Иво Андриќ: „Проклета авлија“*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1967, 100 стр. (прегледан и поправен превод, со Драгица Старделова).

166. *Меѓу доброто и злото, животот и апсурдот*. Поговор кон Иво Андриќ: „Проклета авлија“, второ издание, изд. „Македонска книга“, Скопје 1967, 101–108.

167. *Недоразбирања околу културата и интелигенцијата*. „Погледи“, Скопје, IV (1967), 4, 3–19.

168. *Одумира ли уметноста*. „Нова Македонија“, Скопје, 1. V 1967.

169. *Поетското искуство на Ацо Шопов*. „Современост“, Скопје, XVII (1967), 9–10, 799–816. Објавено и како предговор кон книгата Ацо Шопов, „Избор“, изд. „Македонска книга“, Скопје 1968, 5–25.

1968

170. *Ацо Шопов: „Избор“*. Изд. „Македонска книга“, Скопје 1968, 113 стр. (избор и предговор).

171. *Поетското искуство на Ацо Шопов*. Предговор кон книгата Ацо Шопов: „Избор“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1968, 5–25.

172. *Литературно–теоретското и естетичкото дело на Кочо Рацин*. Соопштение поднесено на Рациновите средби, декември 1967 година. „Литературен збор“, Скопје, XV (1968), 3, 16–22.

173. *Минатото во поетските светови денес*. Уводен збор на Симпозиумот на Струшките вечери на поезијата, август 1968. „Современост“, Скопје, XVIII (1968), 7–8, 613–620.

174. *Мито Хаџи Василев – Јасмин, или единство на умот и револуцијата*. „Погледи“, Скопје, V (1968), 6, 5–12.

1969

175. *В. И. Ленин: „Одбрани дела“* (во 11 тома). Изд. „Култура“, Скопје, 1967–1969 (избор, заедно со д-р Јонче Јосифовски).

176. *Естетиката во македонското народно творештво*. Реферат поднесен на Шестите Рацинови средби, одржани во Титов Велес, декември 1969 година, објавен во книгата: „Шести Рацинови средби – Македонска народна и уметничка литература“, Титов Велес, 1969, 46–52.

177. *Кон пристапот на реформата на универзитетот*. Уводно соопштение кон рефератот „Современи аспекти на демократизацијата на југословенскиот универзитет“, поднесено на меѓународниот семинар „Универзитетот денес“, Дубровник, 1969. „Погледи“, Скопје, VI (1969), 4–5, 3–7 (заедно со д-р М. Недков).

178. *Predgovor* во книгата Slavko Milosavlevski: „Revolucija i demokratija“. Oglad iz političke sociologije, izd. „Hronometar“, Beograd, 1969, 3–8.

179. *Savremeni aspekti demokratizacije jugoslovenskog univerziteta*. Реферат поднесен на XIV меѓународен семинар „Универзитетот денес“, одржан во Дубровник, август 1969. „Univerzitet danas“, Beograd, X (1969), 9–10, 46–52 (заедно со д-р М. Недков).

180. *Светови*. Изд. „Мисла“, Скопје, 1969, 130 стр.

181. *Современите аспекти на демократизацијата на југословенскиот универзитет*. „Погледи“, Скопје, VI (1969) 6, 54–68 (заедно со д-р М. Недков).

1970

182. *Гане Тодоровски или обнова на отворениот стих*. Предговор кон збирката Гане Тодоровски: „Горчливи голтки непромолк“, изд. „Мисла“, Скопје 1970, 5–10. Објавено и во списанието „Современост“, Скопје, XX (1970), 4, 310–313.

183. *Големiot Ленинов експеримент*. „Погледи“, Скопје, VII (1970), 1–2, 5–9.

184. *Естетичка пропедевтика*. „Погледи“, Скопје, VII (1970), 4, 470–490.

185. *Кон избраните дела на Мито Хаџи Василев*. „Културен живот“, Скопје, XV, 1970, 7, 23–24.

186. *Локалната боја и универзалното значење на поезијата*. Реферат на Симпозиумот на Струшките вечери на поезијата, август 1970. „Современост“, Скопје, XX (1970), 7, 611–617.

187. *The Macedonian Novel*. Publishing Service, Skopje 1970, 229 p. (selection, with. P. Boskovski and Sl. Mickovic).

188. *Нуркање во длабините на битието* (Ацо Шопов: „Гледач во пепелта“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1970). „Современост“, Скопје, XX (1970), 6, 564–568.
189. *Сегашнината и иднината*. „Погледи“, Скопје, VII (1970), 1–2, 64–67.
190. *Три аспекти на односот: Револуција – Демократија*. „Погледи“, Скопје, VII (1970), 5, 622–629.

1971

191. *Антеј бара почва*. Изд. „Македонска книга“, Скопје 1971, 318 стр.
192. *Добата на литературната конфронтација*. Соопштение на Осмите Рацинови средби, одржани во Титов Велес, декември 1971 г.
193. *Edmund Husserl in Jugoslawien*. Referat an den Phänomenologischen Kongress, München, April 1971.
194. *Estetički pogled Pavla Vuk-Pavlovića*. „Kolo“, Zagreb, 1971.
195. *Културата и минатото*. Соопштение на научниот собир „Нација и култура“, одржан во Охрид, октомври 1971 година.
196. *Пролегомена за развитокот на естетиката и естетичките рефлексии кај Македонците*. „Современост“, Скопје, XXI (1971), 4, 289–314.
197. *Le roman Macedonien*. Ed. „Goce Delčev“, Skopje, 1971, 217 pp. (selection, avec P. Boškovski et Sl. Micković).
198. *Современиот јунак во литературата*. Реферат поднесен на Симпозиумот во Киев под истоимениот наслов, октомври 1971.
199. *Стари и нови времиња*. Естетичка заднина на конфликтот помеѓу југословенските марксисти меѓу двете светски војни. „Погледи“, Скопје, VIII (1971), 1, 19–44 и 2, 155–173 (во две продолженија).

1972

200. *Ангажираната поезија и ангажираноста на македонскиот писател*. Во: „Македонско современо литературно творештво“, изд. „Просветно дело“, Скопје, 1972, 23–34.
201. *Класна свест*. „Комунист“, Скопје, 1. V 1972.
202. *Kunst in der technischen Zivilisation*. Referat für VI Internationalen Kongress der Aesthetik, Bucarest, August 1972.
203. *Македонскиот роман*. Изд. „Култура“, Скопје, 1972, 251 стр. (избор, заедно со П. Бошковски и Сл. Мицковиќ).
204. *Марксизмот и интелигенцијата*. Соопштение на научниот собир „Марксизмот денес“, одржан во Охрид, ноември 1972 година. „Погледи“, Скопје, IX (1972), 6–7, 929–935.
205. *Орфеј над техничката цивилизација*. Соопштение на Симпозиумот на Струшките вечери на поезијата, август 1972 година. „Современост“, Скопје, XXII (1972), 7, 653–655. Фрагмент од ова соопштение е објавен во весникот „Нова Македонија“, Скопје, XXVIII (1972), 20. VIII (бр. 9188).
206. *Пабло Неруда или леб, правда и поезија*. Уводен збор на вечерта посветена на Пабло Неруда на Струшките вечери на поезијата, август 1972 година.
207. *Разумот постоеа отсекогаш, но не секогаш за разумна форма*. „Нова Македонија“, Скопје, XXVIII (1972), 23. IV (бр. 9071).

1973

208. *Еден свет во два романа* (Славко Јаневски: „Стебла“). Во: „Македонската книжевност во книжевната критика“, том 3: Уметничко творештво. Изд. „Мисла“, Скопје, 1973, 327–334.
209. *Марксизмот и интелигенцијата*, во книгата: „Марксизмот денес“, изд. Друштво за филозофија и социологија на СРМ, Скопје, 1973, 183–190.

210. *Орфеј над техничката цивилизација*. Во: „Единаесет години Струшки вечери на поезијата (1962–1973)“, изд. Совет на Струшките вечери на поезијата, Струга, 1973, 75–77.
211. *Поетското искуство на Ацо Шопов*. Во: „Македонската книжевност во книжевната критика“, том 3: Уметничко творештво. Изд. „Мисла“, Скопје, 1973, 455–482.
212. *Прозата на Јаневски*. „Просвета“, Скопје, 15. XI 1973.
213. *Тенденции и антитенденции*. „Современост“, Скопје, XXIII (1973), 7–8, 691–698.

1974

214. *Ацо Шопов: „Песме“*. Изд. „Народна књига“, Београд, 1974, 277 стр. (избор и поговор).
215. *Двете Ацигогови прашања* (Ташко Георгиевски: „Сидови“). Во: „Македонската книжевност во книжевната критика“, том 5: Уметничко творештво. Изд. „Мисла“, Скопје, 1974, 157–164.
216. *Збор однапред*, кон книгата Мирче Нешовски: „Прозорец на сводот“, изд. Сојуз на литературните дружини и клубови на младите од СР Македонија, Скопје, 1974, 3–4.
217. *Меѓу доброто и злото, животот и апсурдот*, Поговор кон Иво Андриќ: „Проклета авлија“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1974, 101–108.
218. *Образование, образование и образование*. Образованието и стопанскиот развој. Реферат за II Охридски симпозиум „Образование и стопанство“ (од 2–4. VII 1974, Охрид). Објавено во: „Образование и стопанство“, изд. „Андрагошка школа“, Скопје, 1974, 155–161.
219. *Предговор* кон збирката „Четири поетски круга“, изд. Народна и универзитетска библиотека „Климент Охридски“, Скопје, 1974, 3–8.
220. *Тенденции и антитенденции*. Реферат на симпозиумот на Струшките вечери на поезијата. Објавено во: „Дванаесет години Струшки вечери на поезијата (Струга 1973)“, изд. Совет на Струшките вечери на поезијата, Струга, 1974, 58–63.
221. *Филозофија на ирационалната егзистенција* (Прелудиум кон прозата на Петре М. Андреевски), во книгата: „Македонската книжевност во книжевната критика“, том 5: Уметничко творештво, изд. „Мисла“, Скопје, 1974, 99–104.
222. *Филозофијата на вината* (Димитар Солев: „Кратката пролет на Моно Самоников“). Во: „Македонската книжевност во книжевната критика“, том 4: Уметничко творештво, изд. „Мисла“, Скопје, 1974, 261–266.
223. *Четири поетски круга = Четири песничка круга*. Избор из нове македонске поезије, изд. Народна и универзитетска библиотека „Климент Охридски“, Скопје, 1974, 91 стр. (избор и предговор).
224. *Четири песничка круга* (За поезијата на С. Јаневски). „Политика“, Београд, 28. IX 1974.

1975

225. *Естетиката кај Словенците од средината на XVIII век до почетокот на Втората светска војна*. „Годишен зборник на Филозофскиот факултет“, Скопје, XXV (1975), 5–63.
226. *Марксистичката критика – критичка свест во својот тоталитет*. Реферат за Рациновите средби. Во: „Единаесетти Рацинови средби“, изд. Совет на Рациновите средби, Титов Велес, 1975, 103–111. Објавено и во списанието „Погледи“, Скопје, XII (1975), 5, 92–97.
227. *Обид за една нова литературна рекапитулација*. „Разгледи“, Скопје, XVII (1975), 8, 937–949.
228. *Обраќање кон творештвото на Славко Јаневски*. „Трудбеник“, Скопје, 6. IX 1975.
229. *Основите на еден нов универзитет*. Изд. Републички секретаријат за образование и наука, Скопје, 1975, 425 стр. (со група автори и редакција со Кирил Темков).
230. *Постои ли, всушност, недоразбирање околу Енгелс?* „Погледи“, Скопје, XII (1975), 8, 19–34.

231. *Славко Јаневски: „Песни“*. Изд. Струшки вечери на поезијата, Струга, 1975, 51 стр. (избор и предговор).

1976

232. *Анатомија на минатото* (Славко Јаневски: „Горчливи легенди“). Во: „Славко Јаневски во книжевната критика“ (избор и предговор Миодраг Друговац), изд. „Наша книга“, Скопје, 1976, 178–181.

233. *Григор Прличев – или гордоста на поетот*. „Разгледи“, Скопје, XVIII (1976), 1–2, 7–18.

234. *Еден свет во два романа* (Славко Јаневски: „Стебла“). Во: „Славко Јаневски во книжевната критика“, изд. „Наша книга“, Скопје, 1976, 201–208.

235. *За триесетгодишнината на Филозофскиот факултет*. Во: „Филозофски факултет (1946–1976)“, изд. Филозофски факултет, Скопје, 1976, 9–13.

236. *Песник Славко Јаневски*. „Књижевне новине“, Београд, 16. I 1976.

237. *Поетот Ацо Шопов*. „Дело 74“, Штип, III (1976), 3–4, 3–9.

238. *Поетот Славко Јаневски*. Во: „Славко Јаневски во книжевната критика“, изд. „Наша книга“, Скопје, 1976, 73–78.

239. *Sermo Declamatorius за Стале Попов*. Во: „Стале Попов во книжевната критика“, изд. „Наша книга“, Скопје, 1976, 219–225.

240. *Славко Јаневски: Итар Пејо Каинавелски како Евангелие*, изд. Центар за култура и информации, Скопје, 1976 (библиофилско издание; избор и предговор).

241. *Човековиот бол и бес* (Славко Јаневски: „И бол и бес“). Во: „Славко Јаневски во книжевната критика“, изд. „Наша книга“, Скопје, 1976, 188–192.

1977

242. *Ацо Шопов: Океанот е мал, човекот голем*. Изд. Центар за култура и информации, Скопје, 1977 (библиофилско издание; избор и предговор).

243. *Доба на противречностите*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1977, 227 стр.

244. *Естетиката на современиот реализам* (За книгата на Димитар Митрев: „Критериум и догма“, изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1956). „Современост“, Скопје, XXVII (1977), 2, 13–26.

245. *Класа*. Сценарио за долгометражен игран филм. Скопје, 1977 (со Кирил Темков).

246. *Поетот Ацо Шопов*. Изд. Струшки вечери на поезијата, Струга, 1977 (избор и предговор).

1978

247. *Chorov: En recherche de ma voix*. Editions „Saint–Germain des Pres“, Paris, 1978 (choix).

248. *Историската и поетската свест*. „Современост“, Скопје, XXVIII (1978), 6, 5–10.

249. *Културата и трудот*. Во: „Младите и творештвото“. Материјали од собирот одржан во Скопје (5–7 декември 1977). Изд. „Млад борец“, Скопје, 1978, 75–87 (со Кирил Темков).

250. *Литература*. Учебник за IV клас на средно образование. Изд. „Просветно дело“, Скопје, 1978 (со Слободан Мицковиќ; седмо издание 1990 година).

251. *Нашата критичка ситуација денес*. „Современост“, Скопје, XXVIII (1978), 7, 3–14.

252. *Примери од литературата*. Учебник за IV клас на средно образование. Изд. „Просветно дело“, Скопје, 1978 (со Слободан Мицковиќ; шесто издание 1988 година).

253. *Социјалистичката драма како драма на социјализмот*, во зборникот на трудови од симпозиумот „Домашната драма на нашата сцена“, изд. Драмски театар, Скопје, 1978, 99–104.

254. *Филозофија кривице* (Димитар Солев: „Кратко пролеће Мона Самоникова“). Во: „Македонска књижевна критика и есеј“, изд. „Матица Српска“, Нови Сад, 1978, 320–325.

255. *Човеков бол и бес* (Славко Јаневски: „И бол и бес“). Во: „Македонска књижевна критика и есеј“, изд. „Матица Српска“, Нови Сад, 1978, 315–319.

1979

256. *Аристотел – или естетиката на mimesis–от*. Во: Аристотел: „За поетиката“, (превод Михаил Д. Петрушевски), изд. „Македонска книга“, Скопје, 1979, IX–XIX. Објавено и во списанието „Современост“, Скопје, XXIX (1979), 4, 83–92.

257. *Го знаеш ли поету својот долг?* Југословенска револуционерна поезија. Изд. Струшки вечери на поезијата, Струга, 1979, 212 стр. (избор и предговор).

258. *Го знаеш поету својот долг?* „Современост“, Скопје, XXIX (1979), 7–8, 3–6.

259. *Еруптивна поетска имагинација*, кон книгата Славко Јаневски: „Оковано јаболко“, изд. „Мисла“, Скопје, 1979. Истиот текст е објавен и во весникот „Комунист“, Скопје, 8.VI 1979.

260. *За една нова театарска естетика* (Љубиша Георгиевски: „Свет–сон“, изд. „Студентски збор“, Скопје, 1979). „Современост“, Скопје, XXIX (1979), 9–10, 90–91.

261. *IstraĐiva ōki duh*. О novim knjigama Slavka Janevskog i Ljubiše Georgievskog. „Izraz“, Sarajevo, XXIII (1979), 9, 204–209.

262. *Кон Вапцаров*. Во: Никола Ј. Вапцаров: „Творби“, изд. „Мисла“, Скопје, 1979, 335–353.

263. *Космокопот како поетско начело* (Славко Јаневски: „Оковано јаболко“, изд. „Мисла“, Скопје, 1979). „Современост“, Скопје, XXIX (1979), 9–10, 87–89.

264. *Титовата мисла*, во книгата: „Тито во Македонија“, второ дополнето издание, изд. „Полог“, Тетово, 1979, 13–16.

1980

265. *Антидогматизмот на Титовата мисла*. „Стремеж“, Прилеп, XXIV (1980), 3, 264–272; „Современост“, Скопје, XXX (1980), 5, 23–30; „Литературен збор“, Скопје, XXVII (1980), 5, 53–60; „Филозофска трибина“, Скопје, бр. 3, 1980, 5–13.

266. *Григор Прличев – или гордоста на поетот*. Во: „Беседи за Прличев“. Јубилејно издание, изд. Одбор за прослава на 150–годишнината од раѓањето на Григор Прличев, Скопје, 1980, 93–104.

267. *Еп за тврдоглавите* (Славко Јаневски: „Тврдоглави“). „Стремеж“ Прилеп, XXIV (1980), 4–5, 382–393.

268. *Ер о тврдоглавима*. О jednom romanu Slavka Janevskog, uz novo izdanje. „Izraz“, Sarajevo, XXIV (1980), 10, 314–322.

269. *Лирски записи за љубовта и земјата* (Љубен Ташковски: „Мојата јужна љубов“, изд. „Култура“, Скопје, 1979). „Современост“, Скопје, XXX (1980), 1, 105–106.

270. *На шеесетгодишнината на Славко Јаневски*. „Современост“, Скопје, XXX (1980), 1, 30–33.

271. *Новели за осамата* (Мето Јовановски: „Патот до осамата“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1979). „Современост“, Скопје, XXX (1980), 1, 104–105.

272. *Пустина – или за дамарите на човечката совест*, кон Ѓорѓи Абаџиев: „Пустина“, изд. „Култура“ – „Македонска книга“, Скопје, 1980, 135–146.

273. *Раскажувачкиот свет на Стале Попов*. „Литературен збор“, Скопје, XXVII (1980), 6, 23–29.

274. *Тврдоглави*, кон Славко Јаневски: „Тврдоглави“, изд. „Култура“ и „Македонска книга“, Скопје, 1980, 307–320.

275. *Umetnost in intuicija*. Во: „Sodobni makedonski eseji“, изд. „Mladinska knjiga“, Ljubljana, 1980, 133–149.

276. *Црно семе – или во потрага по идентитетот*, кон Ташко Георгиевски: „Црно семе“, изд. „Култура“ и „Македонска книга“, Скопје, 1980, 109–115.

277. *Авангардата е мртва – да живее авангардата*. „Нова Македонија“, Скопје, 16. VIII 1981.
278. *Experimentum Macedonicum* (С. Јаневски: „Астропеус“). „Современост“, Скопје, XXXI (1981), 4, 6–13.
279. *Меѓу литературата и животот*. Огледи и критики. (Избор Кирил Темков). Изд. „Култура“, Скопје, 1981, 435 стр.
280. *Обележје на една епоха*. Кон 60–годишнината од животот на Блаже Конески. „Нова Македонија“, Скопје, 20. XII 1981.
281. *Панорама на естетичките идеи од втората половина на XX век*. „Современост“ (во соработка со Естетичката лабораторија), Скопје, XXX (1981), 2–3, 259 стр. (избор, со Кирил Темков).
282. *Размин на епохите*. Предговор кон „Панорамата на естетичките идеи“. „Современост“, Скопје, XXX (1981), 2–3, 5–9 (заедно со Кирил Темков).
283. *Социјализам са људским ликом*. Антидогматизам Титове мисли. „Борба“, Београд, 4. V 1981.
284. *Социјалистичкото самоуправување и моралот*. „Трета програма на Радио Скопје“, бр. 5, 1981, 101–107.
285. *Социјалистичкото самоуправување и новата културна стратегија*. „Филозофска трибина“, Скопје, бр. 5–6, 1981, 63–92.
286. *Творештвото и човековиот свет*, во „Панорамата на естетичките идеи“, „Современост“, Скопје, XXX (1981), 2–3, 87–89.

287. *Богомил Ѓузел: Мито–стории* („Култура“, Скопје, 1982). „Стремеж“, Прилеп, XXVI (1982), 10, 658–662.
288. *Varšarov hakkinda*. „Sesler“, Скопје, XVIII (1982), 1963, 115–130.
289. *Двете Ацигогови прашања*. (За романот „Сидови“ од Ташко Георгиевски). Во: Ташко Георгиевски: „Земјата на Христос“, изд. „Мисла“, Скопје, 1982, 381–388.
290. *За критичкиот дијалог*. Во: „Сојузот на комунистите и културното творештво“, изд. Центар за идејно–теоретска работа и марксистичко образование, Скопје, 1982, 22–33.
291. *In perpetuum rei memoriam на Ацо Шопов*. „Современост“, Скопје, XXXI (1982), 4, 3–8.
292. *Кон поезијата на Н. Ј. Ванџаров*. „Современост“, Скопје, XXXI (1982), 7–8, 3–19.
293. *Коперникански пресврт*. „Комунист“, Скопје, 8. I 1982.
294. *Поетското дело на Ацо Шопов*. Во: „Предавања на XV Семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Скопје и Охрид, 5. VIII – 25. VIII 1982), изд. Универзитет „Кирил и Методиј“, 1982, 235–247.
295. *Предговор* кон четвртиот том „Социјализмот и културата“ од „Делата“ на Мито Хаџи Василев–Јасмин, изд. „Комунист“, Скопје, 1982, 5–8.
296. *Ревитализација на критичката мисла*. „Нова Македонија“, Скопје, 7. II 1982.
297. *Санде Стојчевски: „Златна гранка“* (изд. „Македонска книга“, Скопје, 1980). „Стремеж“, Прилеп, XXVI (1982), 10, 663–665.
298. *Социјалистичкото самоуправување и новата културна стратегија*. Во: „Самоуправувањето како законитост во социјалистичкиот развој на Југославија“. Зборник на реферати од научниот собир одржан во Скопје на 24 и 25 декември 1980 година. Изд. МАНУ, Скопје, 1982, 501–515.
299. *Универзалноста на една македонска тема* („Вест Ауст“). Во: Божин Павловски: „Вест Ауст. Проклетствата на дијаспората“, изд. „Мисла“, Скопје, 1982, 482–487.
300. *Филозофијата на ирационалната егзистенција*. Прелудиум кон прозата на Петре М. Андреевски. Во: Петре М. Андреевски: „Колнато време“, изд. „Мисла“, Скопје, 1982, 424–429.

301. *Целината на социјалистичкиот свет*. Марксизмот нова ноетичка база на нашата епоха. „Трета програма на Радио Скопје“, бр. 12, 1982, 107–114.
302. *Црно семе – или во потрага по идентитетот*. Во: Ташко Георгиевски: „Земјата на Христос“, изд. „Мисла“, Скопје, 1982, 407–413.

1983

303. *Experimentum Macedonicum*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1983, 294 стр.
304. *Experimentum Macedonicum*. „Разгледи“, Скопје, XXV (1983), 7, 792–804.
305. *Experimentum Macedonicum* (Поетското искуство на Славко Јаневски). Во: Славко Јаневски: „Одбрани песни“, изд. „Мисла“, Скопје, 1983, 221–237.
306. *Илинден во македонската литература*. „Современост“, Скопје, XXXIII (1983), 7–8, 14–24.
307. *Камбаните на Крушево*. Избор. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1983, 233 стр. (избор, вовед и предговор).
308. *Кон песната за овој број*. (За песната „Преку лаг“ од Бранко Цветкоски). „Стремеж“, Прилеп, XXVII (1983), 3, 180–183.
309. *Личноста и делото на Митко Зафировски*. Реферат за VII Дојрански ракувања. Во: „Митко Зафировски“, изд. Културно–просветна заедница на општина Гевгелија, 1983, 67–73.
310. *Марксистичката теорија на кризата денес*. „Годишен зборник на Филозофскиот факултет“, Скопје, 1983, 9 (35), 49–63.
311. *Менталитет на сеирџии и мрморковци*. Интервју. „Нова Македонија“, Скопје.
312. *Мисла која го менува светот*. По повод стогодишнината од смртта на Карл Маркс. „Културен живот“, Скопје, XXVIII (1983), 3, 4–8.
313. *Митко Зафировски во македонската култура*. Во: Митко Зафировски: „Тие години“, изд. „Комунист“, Скопје, 1983, 345–351.
314. *Самоуправувањето и творештвото*. „Погледи“, Скопје, XX (1983), 7–8, 180–188.
315. *Славко Јаневски: „Змејови за игра“* (изд. „Македонска книга“, Скопје, 1983). „Разгледи“, Скопје, XXV (1983), 4, 530–533.
316. *Социјалистичкото самоуправање и моралот*. Во: „Моралот во социјалистичкото самоуправно општество“. Материјали од Тринаесеттата сесија на Школата на млади марксисти „Стив Наумов – Мите Богоевски“, одржана во Охрид на 23 и 24 јануари 1981, изд. „Студентски збор“, Скопје, 1983, 9–18.
317. *Теорија на кризата*. „Трета програма на Радио Скопје“, бр. 13, 1983, 75–80.
318. *Увод во историјата и теоријата на македонската култура*. Во: „Предавања од XVI семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Скопје и Охрид, 5.VIII – 26.VIII 1983), изд. Универзитет „Кирил и Методиј“, 1983, 235–249.

1984

319. *Александар Грличков: „Крстопатите на социјализмот“* (изд. „Мисла“, Скопје, 1984). „Дело 74“, Штип, XI (1984), 4, 195–199.
320. *Биће и језик Радомира Константиновића*. „Књижевност“, Београд, 1984, 8–9, 1290–1296.
321. *Божин Павловски: „Црвениот хипокрит“* („Македонска книга“ и „Мисла“, Скопје, 1984). „Стремеж“, Прилеп, XXVIII (1984), 6, 504–513.
322. *Вестител на новата поетска епоха* (за Никола Вапцаров). „Современост“, Скопје, XXXIV (1984), 10, 3–10.
323. *Критичка теорија на социјализмот – Александар Грличков: „Крстопатите на социјализмот“* („Мисла“, 1984). „Нова Македонија“, Скопје, 2. VI 1984.
324. *Критичко соочување*. „Трета програма на Радио Скопје“, бр. 17–18, 1984, 267–273.
325. *Меѓузависноста на идеите – меѓузависност на световите*. „Трета програма на Радио Скопје“, бр. 19, 1984, 201–210.

326. *Поговор* кон Димитар Солев: „Зора зад аголот“, изд. „Култура“, Скопје, 1984, 191–194.

327. *Прашања за сегашноста и иднината – Божин Павловски: „Црвениот хипокрит“* (изд. „Мисла“, Скопје, 1984). „Нова Македонија“, Скопје, 24. III 1984.

1985

328. *За критиката. „Развиток“*, Битола, XXIII (1985), 9–10, 431–439 (со избор од критички исказувања за делото на Георги Старделов од разни критичари, 440–456).

329. *Изморена авангарда*. Изд. „Мисла“, Скопје, 1985, 476 стр.

330. *Knjiŕevnost i procesu demokratizacije*, U: „Deveti kongres Saveza knjiŕevnika Jugoslavije“. Dokumenti, izd. Knjiŕevna zajednica Novog Sada, 1985, 204–207.

331. *Пеколот земен и пеколот небесен* (за трилогијата на С. Јаневски: „Миракули на громората“). „Разгледи“, Скопје, XXVII (1985), 9–10, 862–880.

332. *Писателот пред дванаесет прашалници* (Георги Старделов). „Развиток“, Битола, XXIII (1985), бр. 9–10, 457–463.

333. *Плуралистичката основа на нашата култура*. „Комунист“, Скопје, 31. V 1985.

334. *Темелник на илинденистиката*. Кон делото „Илинденското востание и меѓународната јавност“ од Христо Андонов Полјански, изд. на книгоиздателството „Мисла“. „Нова Македонија“, Скопје, 23. II 1985.

1986

335. *Вовед во иднината*. За една дијалектичка теорија на културата. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1986, 301 стр.

336. *Ginzbergov kovitlac*. „Око“, Zagreb, br. 374, god. XIV, 17–31. VII 1986.

337. *Енциклопедија на српските поети на XX век* (Радомир Константиновиќ: „Биће и језик“, изд. „Просвета“ и „Рад“, Београд – „Матица Српска“, Нови Сад, 1983). „Современост“, Скопје, XXXVI (1986), 8, 71–76.

338. *За трилогијата на Јаневски: „Легионите на Свети Адофонис“, „Кучешко распетие“, „Чекајки чума“*. Во: „Предавања на XVII семинар за македонски јазик, литература и култура (Скопје и Охрид, 2–22. VIII 1985)“, изд. Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје, 1986, 155–173.

339. *Kulturna renesansa malega naroda*. „Delo“, Ljubljana, 3. XII 1986.

340. *Меѓу унификацијата и културниот плурализам*. „Нова Македонија“, Скопје, XLII, 5. VII 1986 (бр. 14170).

341. *Нашата интелектуална ситуација*. „Комунист“, Скопје, 27. XI 1986 – 23. I 1987, бр. 1552–1560.

342. *Оно што треба рећи*. „Књижевне новине“, Београд, бр. 712, год. XXXII, 15. VI 1986.

343. *Paкао zemaljski – paкао nebeski*. Osnovna supstanca od koje su stvarani romani trilogije „Mirakuli grozomore“ Slavka Janevskog je fantastika izuzetnog sugestivnog naboja. „Danas“, Zagreb, br. 254, 30. XII 1986, 35.

344. *Поетиката на отровот* (Јордан Плевнеш: „Теорија на отровот“, изд. „Студентски збор“, Скопје, 1979). „Современост“, Скопје, XXXVI (1986), 8, 69–70.

345. *Сегашнината и иднината*. „Годишен зборник на Филозофскиот факултет“, Скопје, бр. 13 (39), 1986, 45–48.

346. *Стихови на тивка занесеност и понесеност* (Бранко Цветкоски: „Високи ветрови“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1985). „Современост“, Скопје, XXXVI (1986), 8, 76–77.

1987

347. *Драмите на Горан Стефановски*. Во: Горан Стефановски: „Одбрани драми“, изд. „Мисла“, Скопје, 1987, 333–353.

348. *Живко Чинго: Секавање*. „Нова Македонија“, Скопје, XLIII, 15. VIII 1987 (бр. 14570).

349. *За човековото страдање од коленка до гроб* (Славко Јаневски: „Девет Керубинови векови“, изд. „Култура“, Скопје, 1986). „Лик“, Скопје, II, 4. II 1987, 6.
350. *Искусства*. Избор од творештвото. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1987, 477 стр.
351. *Клучот на критиката лежи во уметничкото дело* (по повод добивањето на наградата на весникот „Комунист“ за критика). „Комунист“, Скопје, 29. IV 1987.
352. *На границата на стварното и фиктивното* (Божин Павловски: „Уткини соседи“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1987). „Разглед“, Скопје, XXIX (1987), 8–9, 903–908.
353. *Песник у бронзи* (За скулптурите на Томе Серафимовски). „Песник“, Београд, 1987, 11–12, 22.
354. *Писател на македонската живеачка*. По веста за смртта на писателот Живко Чинго. „Македонија“, Скопје, XXXIV, (1987), 414, 35.
355. *Поговор кон Моша Пијаде*: „Одбрани трудови“, изд. „Комунист“, Скопје, 1987, 439–443.
356. *Поетска објава на битието* (Блаже Конески: „Послание“, изд. „Култура“, Скопје, 1987). „Лик“, Скопје, II, 1. IV 1987, 10.
357. *Поетското искуство на Ацо Шопов*. Во: Ацо Шопов: „Избор од поезијата“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1987, 166–187.
358. *Портрети и профили*. Прилог кон идеографијата на современата македонска книжевност. Изд. „Мисла“, Скопје, 1987, 343 стр.
359. *Послание (Epistle) by Blazhé Koneski* (Ed. „Kultura“, Skopje, 1987). „Macedonian Review“, Skopje, XVII (1987), 1, 78–81.
360. *Роман за минливоста* (Божин Павловски: „Уткини соседи“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1987). „Комунист“, Скопје, XLIV, 2. X 1987, (бр. 1596).
361. *Романите на Божин Павловски*. Во: Божин Павловски: „Црвениот хипокрит“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1987, 253–290.
362. *Слободата и насилството*. „Лик“, Скопје, II, 9. XII 1987, 28.
363. *Uvod u budućnost* (Fragmenti). „Savremenost“, Novi Sad, XVII (1987), 12, 5–20.

1988

364. *Антидогматскиот дух на програмата на СКЈ постојано повикува на радикални критички соочувања*. „Погледи“, Скопје, XXV (1988), 3, 79–83.
365. *Бура над татковината*. Педесет години од формирањето на Македонскиот литературен кружок во Софија. „Нова Македонија“, Скопје, XLIV, 24. XII 1988 (бр. 15058).
366. *Заробени самите од себе?* „Лик“, Скопје, III, 13. IV 1988, 37.
367. *Ја живееме неразумната форма на разумот*. „Лик“, Скопје, III, 26. X 1988, 51.
368. *Критика како поетика* (Санде Стојчевски: „Големата побуда“, изд. „Култура“, Скопје, 1988). „Стремеж“, Прилеп, XXXII (1988), 7–8, 641–643.
369. *Критичка теорија на социјализмот*. Кон теоретското дело на А. Грличков. „Дело 74“, Штип, XV (1988), 3, 161–172.
370. *Поетика на загадноста, неизвесноста и непредвидливоста*. Кон расказите на Божин Павловски. Во: Божин Павловски: „Болеста на коренот“, изд. „Мисла“, Скопје, 1988, 149–160. Објавен и во списанието „Беседа“, Куманово, XV (1988), 42, 3–15.
371. *Расказите на Славко Јаневски*. Во: Славко Јаневски: „Забранета одаја“, изд. „Мисла“, Скопје, 1988, 175–201.
372. *Уметноста, науката и нашето време*. Во: „Пристапни предавања, прилози и библиографија на новите членови на Македонската академија на науките и уметностите“, Скопје, 1988, IX, 151–160.
373. *Црвениот хипокрит*. Во: Божин Павловски: „Црвениот хипокрит“, изд. „Мисла“, Скопје, 1988, 361–370.
374. *Четириесет години на Друштвото на писателите на Македонија*. Во: „Предавања на XX семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Скопје и Охрид, 7–27. VIII 1987), изд. Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје, 1988, 123–134.

375. *Што да се прави? или: исповед на еден интелектуалец во СК. „Комунист“*, Скопје, XLVI, 4. III 1988, (бр. 1618).

1989

376. *Bilješka o piscu i ovom romanu*, U: Slavko Janevski: „Rulet sa sedam brojki“, изд. „Svjetlost“, Sarajevo, 1989, 347–348.

377. *Vreme velikih ispovesti – nacrt za jednu kritiku balkanske ideologije. „Odjek“*, Sarajevo, XLII, 1–15. IV 1989, 7.

378. *Григор Прличев – или гордоста на поетот*. Во: „Македонска поезија XIX век“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1989, 380–391.

379. *Естетичките основи на критиката на Димитар Митрев*. Во: „Животот и делото на Димитар Митрев“, изд. „Наша книга“, Скопје, 1989, 45–50.

380. *Естетичкиот и литературниот концепт меѓу двете светски војни: Коста Раџин*. Во: „Македонска поезија, XX век: поезијата меѓу двата Илиндена“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1989, 162–173.

381. *За авторот, за кукулинскиот циклус и за овој роман*. Во: Славко Јаневски: „Рулети со седум бројки“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1989, 330–338.

382. *Заробена култура*. Во: „Самоуправна култура“. Материјали од научниот собир одржан на Филозофскиот факултет во Скопје на 23. III 1988 г. Изд. Филозофски факултет на Универзитетот „Кирил и Методиј“, Скопје, 1989, 11–21.

383. *Кон Вапцаров*. Во: „Македонска поезија, XX век: поезијата меѓу двата Илиндена“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1989, 476–494.

384. *Nacrt za jednu kritiku balkanske ideologije. „Sveske“*, Sarajevo, 1989, br. 26–27, 179–183.

385. *Новиот кукулински завет на Јаневски*. Во: Славко Јаневски: „Чудотворци“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1989, 255–273.

386. *Поезијата како сеизмограф. „Лик“*, Скопје, IV, 25. X 1989, 77.

387. *Романтичкиот литературно–естетички концепт во нашата преродба: Миладиновци и Прличев*. Во: „Македонска поезија XIX век“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1989, 198–208.

388. *Томе Серафимовски: Скулптури, цртежи*. Пристапна изложба (Изложбен салон на МАНУ, 26. IV – 12. V 1989). Изд. МАНУ, Скопје, 1989, 1–2 (предговор кон каталогот).

1990

389. *Аристотел – или естетиката на mimesis–от*. Во: Аристотел, „За поетиката“, (превод Михаил Д. Петрушевски), второ издание, изд. „Култура“, Скопје, 1990, 7–17.

390. *Голема шанса за марксизмот. „Нова Македонија“*, Скопје, XLVI, 17. II 1990 (бр. 15469).

391. *Горан Стефановски или Vita Triumphatrix*. Во: „Македонска драма XIX и XX век“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1990, 403–423.

392. *Die Kunstströmungen und Ästhetischen Konfrontationen im Jugoslawien der Dreissiger Jahre. Kunst und Kunstkritik der dreissiger Jahre: 29 Standpunkte zu künstlerischen und Ästhetischen Prozessen und Kontroversen / Herausgegeben im Auftrag der Akademie der Künste der DDR von Maria Rüger. „Verlag der Kunst“, Dresden, 1990, ss. 281–286.*

393. *Есеј за слободата*. Во: „Слободата и стремезот за слобода во современата македонска литература“. Зборник на трудови на научниот собир одржан во Скопје на 3 и 4. XII 1987 г. Изд. МАНУ, Скопје, 1990, 13–18.

394. *Живко Чинго или меѓу првиот и шестиот ден*. Во: „Македонскиот расказ“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1990, 442–452.

395. *Изненадувачка препознатливост*. Блаже Конески – траење на творештвото. „Нова Македонија“, Скопје, XLVI, 6. XI 1990 (бр. 15698).

396. *Интелигенцијата, политиката, црквата. „Лик“*, Скопје, V, 6. VI 1990, 93.

397. *Одземање на силата*. Поезијата на Блаже Конески. Изд. „Мисла“, Скопје, 1990, 271 стр.

398. *Поетика на загадочноста, неизвесноста и непредвидливоста*. Кон расказите на Божин Павловски. Во: „Македонски расказ“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1990, 461–473.

399. *Пораз на денешниот социјализам*. На годишнината од смртта на Александар Грличков. „Нова Македонија“, Скопје, XLVI, 25. VII 1990 (бр. 15625).

400. *Pohabljena in pohabljajo ѓа misel*. „Naši razgledi“, Ljubljana, XXXIX, 28. IX 1990, 18 (929).

401. *Преданијата како стварност*. Кон циклусот „Кукулино“. „Лик“, Скопје, V, 14. II 1990, 85.

402. *Расказите на Славко Јаневски*. Во: „Македонскиот расказ“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1990, 251–281.

403. *Современоста пред судот на времето*. Во: „Македонска драма – XIX и XX век“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1990, 387–391.

404. *Филмот во системот на македонските уметности*. Во: „Вториот почеток на македонскиот филм“, изд. Кинотека на Македонија, Скопје, 1990, 182–193.

1991

405. *Балканске идеологије*. „Јединство“, Приштина, 16–17. XI 1991 („Панорама“, IV, 46).

406. *Блаже Конески: „Земјата и љубовта“*. Изд. „Култура“– „Македонска книга“, Скопје, 1991, 194 стр. (избор, предговор и белешки).

407. *Григор Прличев – или гордоста на поетот*. Во: Григор Прличев: „Избор“, изд. „Мисла“, Скопје, 1991, 257–268.

408. *Кукулино* (Славка Јаневског). „Градина“, Ниш, XXVI (1991), 1, 9–12.

409. *Никола Јонков Вапцаров: „Песни“*. Изд. „Култура“ и „Македонска книга“, Скопје, 1991, 101 стр. (избор, предговор и белешки).

410. *Октологијата „Кукулино“ од С. Јаневски во југословенскиот и европскиот контекст* во: „XVII научна дискусија, Охрид, 13–15 август 1990“, изд. Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје, 1991, 231–237.

411. *Силата на зборот*. „Корени“, Торонто, 1991, 1, 14.

412. *Системот на македонската уметност*. „Разгледи“, Скопје, XXXIII (1990), 9–10, 558–567.

413. *Summa Aestheticae*. Местото и улогата на уметноста и естетиката во развитокот на националните култури кај Македонците, Словенците, Србите и Хрватите. Изд. „Култура“, Скопје, 1991, 693 стр.

414. Семинар за македонски јазик, литература и култура (Научна дискусија), 15-16 август, Охрид. Реферат: „Поемите на Блаже Конески“.

1992

415. *Ацо Шопов: „Гледач во пепелта“*. Изд. „Мисла“, Скопје, 1992, 155 стр. (приредување).

416. *Македонската поезија и македонската митологија*. Во: „Предавања на XXIV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Охрид, 2–21 VIII 1991 г.), изд. Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје, 1992, 105–113.

417. *Македонската поезија и македонската митологија*. „Современост“, Скопје, XLI (1992), 1–4, 19–28.

418. *Македонскиот филм и македонската литература во примерот на „Волча ноќ“*. Во: „Волча ноќ – вториот македонски игран филм“, изд. Кинотека на Македонија, Скопје, 1992, 25–30.

419. *Пат до самите себеси*. „Нова Македонија“, Скопје, 2. XII 1992 („Лик“, VI, 2. XII 1992, 192).
420. *Поемите на Блаже Конески*. Во: „XVIII научна дискусија: Охрид, 12–14 август 1991 г.“, изд. Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје, 1992, 191–198.
421. *Поет на тајности* (Анте Поповски: „Дрво што крвави“). „Око“, Скопје, 1992, 1, 31.
422. *The System of Art in Macedonia*. „Macedonian Review“, Скопје, XXII (1992), 2, 161–167.
423. *Трајни и неодминливи траги: Ацо Шопов – наш современик*. „Нова Македонија“, Скопје, 22. IV 1992 („Лик“, VI, 22. IV 1992, 167).
424. *Филозофијата не е невина* (Митко Маџунков: „Домот на Александар“; Слободан Мицковиќ: „Александар и смртта“). „Нова Македонија“, Скопје, 23. XII 1992 („Лик“, VI, 23. XII 1992, 194).

1993

425. *A Testimony to „The Schizophrenia of the Nation“*. „Балкан Форум“, Скопје, I (1993), 3, 237–240.
426. *Антеј ја допира земјата*. „Мисла“, Скопје, 1993, 287 стр.
427. *Множество оригинални идеи* (Д-р Кирил Темков: „Отворен Универзитет“, „Метафорум“, Скопје, 1993). „Око“, Скопје, 1993, 10, 11.
428. *Поетика–мозаик* (Светлана Христова–Јоциќ: „Душница“, изд. „Македонска книга“, 1992). „Око“, Скопје, 1993, 11, 39–44.
429. *Поетското провидение на Ацо Шопов* („Дрво на ридот“ – македонски поетски тестамент). Во: „Предавања на XXV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (Охрид, 21. VIII – 4. IX 1992)“, изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 1993, 89–93.
430. *Првата деценија од поетското творештво на Ацо Шопов*. Во: „Творештвото на Ацо Шопов“. Материјали од Симпозиумот по повод 70–годишнината од раѓањето на Ацо Шопов. Изд. Филолошки факултет, Институт за литература, Скопје, 1993, 22–29.
431. *Прилог во изданието: „Македонија и односите со Грција“*. Изд. МАНУ, Скопје, 1993, 136 стр. (и на англиски јазик).
432. *Светлана Христова–Јоциќ: Душница*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1993, 172 стр. (избор и предговор).
433. *Слави се човеково големо залажување*. Поезијата на Санде Стојчевски или Во потрага по смислата. „Стремеж“, Прилеп, XXXVII (1993), 1–2, 29–44.
434. XXVI меѓународен семина за македонски јазик, литература и култура, 5. 08. 1993, Охрид, со реферат: *Последните две книги на Блаже Конески* („Небеска река“ и „Црн овен“).

1994

435. *Голем романсиерски потфат* (Митко Маџунков: „Кон другата земја“, „Култура“ и „Македонска книга“, 1993). „Нова Македонија“, 12. I 1994 („Лик“, VIII, 12. I 1994, 253).
436. *Десет*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1994, 325 стр.
437. *Живко Чинго денес*. „СУМ“, Штип, лето 1994, I, 20–30.
438. *За големите енигми на постоењето* (Славко Јаневски: „Зад тајната врата“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1994). „Стремеж“, Прилеп, XXXVIII (1994), 1–2, 7–12.
439. *Заеднички поттик* (Жељу Желев: „Фашизмот (тоталитарна држава)“; Марио Варгас Љоса: „Риба на суво“ и Жак Атали: „Оцртување на хоризонтот“, изд. „Мисла“, 1993). „Нова Македонија“, 19. I 1994 („Лик“, VIII, 19. I 1994, 254).
440. *И потем сè – тишината* (за поезијата на Блаже Конески). „Современост“, Скопје, XLIV (1994), 9–10, 37–40.
441. *Историја на јазиците – историја на народите*. „Нова Македонија“, 28. XII 1994 („Лик“, VIII, 28. XII 1994, 304).

442. *Koneski's Heavenly River and Black Ram*. „Macedonian Review“, Skopje, XXIV (1994), 3, 222–229.

443. *Комплексна уметничка и естетска целина* (Луан Старова: „Време на козите“, изд. „Мисла“, Скопје, 1993). „Нова Македонија“, 16. II 1994 („Лик“, VIII, 16. II 1994, 258).

444. *Macedonská Kniha*. Literarny ty`dennik, 25. III 1994.

445. *Павао Вук-Павловиќ и македонската философија*, предговор кон Павао Вук-Павловиќ: „Творештвото и музејската естетика“. Принципите на Естетичката лабораторија, изд. „Метафорум“, Скопје, 1994, 7–14.

446. *Поет на светлината* (Радован Павловски: „Светлина“, изд. „Гоце Делчев“, Скопје, 1993). „Нова Македонија“, 2. IX 1994 („Лик“, VIII, 2. IX 1994, 288).

447. *Поетското и трагичното* (Матеја Матевски: „Црна кула“, изд. „Македонска книга“, Скопје, 1993). „Нова Македонија“, 23. III 1994 („Лик“, VIII, 23. III 1994, 263).

448. *Последните две збирки на Блаже Конески „Небеска река“ и „Црн овен“*. „Културен живот“, Скопје, XXXIX (1994), 6–7, 15–20.

449. *Совршенство или смрт – сопоставеноста на две поетски во поезијата на Г. Прличев*. Во: „Животот и делото на Григор Прличев“. Реферати од научниот собир одржан во Скопје на 21 и 22 април 1993 година. Изд. МАНУ, Скопје, 1994, 43–48. Објавено и во „Нова Македонија“, 4. V 1994 („Лик“, VIII, 4. V 1994, 269).

450. XXXI Рацинови средби, ноември 1994, Титов Велес, со реферат: *Последните две збирки песни на Блаже Конески „Небесна река“ и „Црн овен“*.

451. Струшки вечери на поезијата, 25. VIII 1994, Струга, со реферат: *Тишината во поезијата на Блаже Конески*.

1995

452. *Асномските начела на македонската култура во последново половина столетие (1944–1994)*. Во: „АСНОМ: педесет години македонска држава (1944–1994)“. Прилози од научен собир одржан на 17–18 XI 1994. Изд. МАНУ, Институт за национална историја, Скопје, 1995, 387–395.

453. *Вовед во макроектот „Историја на културата на Македонија“*. Во: „Содржински и методолошки прашања во истражувањето на историјата на културата на Македонија“ (Макроект „Историја на културата на Македонија“, книга 1), Изд. МАНУ, Скопје, 1995, 7–14.

454. *За еден нов пристап кон поетиката на социјалниот реализам*. Во: „Македонската литература и уметност во контекстот на поетиката на социјалниот реализам“. Зборник на трудови од Меѓународниот научен собир (28–29. V 1993). Изд. МАНУ, Скопје, 1995, 73–78.

455. *Керубиновото племе*. „Детска радост“, Скопје, 1995, 252 стр.

456. *На фактите со факти* (Блаже Ристовски: „Македонија и македонската нација“, изд. „Детска радост“, Скопје, 1995). „Нова Македонија“, Скопје, 21. VI 1995 („Лик“, IX, 21. VI 1995, 329).

457. *On the Poetry of Yehuda Amichai*. „Macedonian Review“, Skopje, XXV (1995), 2–3, 157–160.

458. *Песни, слики, сними*. Творечката палета на Славко Јаневски. „Нова Македонија“, Скопје, 4. X 1995 („Лик“, IX, 4. X 1995, 344).

459. *Postwar Macedonian Literature (1945–1955)*. „The Macedonian P.E.N.“, Skopje, Autumn 1995, p.p. 9–17.

460. *Препис на историјата* (Анте Поповски: „Провиденија“, изд. „Детска радост“, Скопје, 1995). „Нова Македонија“, Скопје, 28. VI 1995 („Лик“, IX, 28. VI 1995, 330).

461. *Проникнувањето на цивилизациите на почвата на Македонија*. Воведни напомнувања во: „Цивилизации на почвата на Македонија“. (Макроект „Историја на културата на Македонија“, книга 2), Изд. МАНУ, Скопје, 1995, 5–9.

462. *Римски папи меѓу македонските светци*. „Нова Македонија“, Скопје, 14. VI 1995 („Лик“, IX, 14. VI 1995, 328).

463. *Свето, световно, светско*. Религиите и религиските аспекти на материјалната и духовната култура на почвата на Македонија. „Нова Македонија“, Скопје, 20. XII 1995 („Лик“, IX, 20. XII 1995, 354).

464. *Средбите и разговорите со Ервин Шинко*. „Нова Македонија“, Скопје, 10–14. VI 1995.

465. *Томе Серафимовски*. Во: Томе Серафимовски: „Скулптури“, изд. „Мисла“, Скопје, 1995.

1996

466. *Благоја Дрнков*, во каталогот: „Грст бисери на Македонија“ (60 компјутерски фотографии), Ликовен салон на МАНУ – Скопје, 28 февруари – 13 март 1996, Изд. МАНУ, Скопје, 1996.

467. *Varoluşçuluğun Bilge görgüsü*. Во: Ante Popovski: „Önsezi“, ERA, Istanbul, 1996, 5–7.

468. *Васил Иљоски (1902–1995)*. „Театарски гласник“, Скопје, бр. 42, 1996, 26–28.

469. *Во спомен на проф. Полјански*. Во: „Христо Андонов–Полјански – Живот и дело“, изд. Филозофски факултет, Скопје, 1996, 31–36.

470. *Графичкиот свет на Димитар Малиданов*, во каталогот: Димитар Малиданов: „25–годишен јубилеј“ (Ликовен салон МАНУ, Скопје, 3–18 октомври 1996), Изд. МАНУ, Скопје, 1996, 1–2.

471. *Една сосема нова слика* (Кон изложбата на Томо Шијак: „Зошто? Затоа?“ во Музејот на град Скопје). „Нова Македонија“, Скопје, 21. II 1996 („Лик“, X, 21. II 1996, 363).

472. *Имагинацијата наспроти разумот – Вико против Декарт*. „Филозофска трибина“, Скопје, бр. 11, 1996, 21–31. Објавено и во списанието „Lettre international“, Скопје, 1996, 3, 13–18.

473. *Историја на јазиците – историја на народите*. Во: „Јазиците на почвата на Македонија“ (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, книга 3), Изд. МАНУ, Скопје, 1996, 5–8.

474. *Мислител на очајот*, поговор кон Емил Сјоран: „Оглед за распаѓањето“, изд. „Култура“, Скопје, 1996, 239–256.

475. *Острово што призрочно плови* (Славко Јаневски: „Континент Кукулино“, изд. „Мисла“, Скопје, 1996). „Стремеж“, Прилеп, 1996, 5–6, 37–43.

476. *Поезијата на Влада Урошевиќ*. „Разгледи“, Скопје, XXXIX (1996), 4–5, 109–132.

477. *Саката мисла*. Во времето на превреднување на сите вредности. „Нова Македонија“, Скопје, 4. XII 1996 („Лик“, X, 4. XII 1996, 404).

478. *Свето, световно, светско*. Во: „Религиите и религиските аспекти на материјалната и духовната култура на почвата на Република Македонија“ (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, книга 4), Изд. МАНУ, Скопје, 1996, 5–10.

479. *The Wisdom of an Existential Experience*. Во: Ante Popovski: „Arcanum II“, Detska radost, Skopje, 1996, 7–13. Објавено и во ревијата „Око“, Скопје, 1996, 20, 50–52.

1997

480. *Богатството на една култура – богатство на нејзините преводи*. За „Чудотворци“ и „Девет Керубинови векови“ од Славко Јаневски на англиски јазик. „Око“, Скопје, 1997, 22, 4–11. (и на англиски јазик).

481. *Величанија*. Поезијата и поетското искуство на Анте Поповски. Изд. „Детска радост“, Скопје, 1997, 249 стр.

482. *Во потрага по идентитетот (статусот на фолклорот во историјата на македонската култура)*. Во: „Народното творештво на почвата на Македонија“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, книга 6). Изд. МАНУ, Скопје, 1997, 5–14.

483. *Културна креација од висок дострел*. За манифестацијата „Охридско лето“. „Нова Македонија“, Скопје, 9. VII 1997 („Лик“, XI, 9. VII 1997, 433).

484. *Ликовни трагања по старите цивилизации*. Данчо Кал'чев: слики – објекти (1992–1997) (Ликовен салон на МАНУ, мај–јуни 1997). Изд. МАНУ, Скопје, 1997, 1–2. (Предговор кон каталогот и на англиски јазик).

485. *Силите небесни и силите земни*. Кон „Заборавено око на небото“ од Глигор Стојковски. „Нова Македонија“, Скопје, 27. VIII 1997 („Лик“, XI, 27. VIII 1997, 440).

486. *Славење на универзалната хармонија*. Кон поемата „Маж и Жена со лице спроти ѕвездите“ од Ефтим Клетников, изд. „Детска радост“, Скопје, 1993. „Стремеж“, Прилеп, XLIII (1997), 1–2, 114–123.

487. *Трагањата на Томо Шијак*. Томо Шијак: 50 години творештво (1947–1977) (Ликовен салон на МАНУ, октомври 1997). Изд. МАНУ, Скопје, 1997, 1–2. (Предговор кон каталог)

1998

488. *Антејскиот принцип во поезијата на Рацин*. „Нова Македонија“, Скопје, 27. XI 1998 („Лик“, XII, 25. XI 1998, 505).

489. *Време на големите поттици*. Во: „XXIV научна дискусија“. Изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 1998, 211–216.

490. *Kerubin's Tribe. A Study on Slavko Janevski's Kukulino Cycle*. „Detska radost“, Skopje, 1998, 285 str.

491. *Die Postmoderne Nation*. Во: Der Nationalstaat ein historisches Übel? : Thesen zur Diskussion / Herausgeber Athanas Natew. „Körper–Stiftung“, Hamburg; „Internationale St. Kyrill und St. Methodius – Stiftung“, Sofia, 1998, ss. 85–89.

492. *Доблеста и блесокот на идентитетот*. (Славко Јаневски: „Додека спиеја кртовите“). Поговор кон Славко Јаневски: „Додека спиеја кртовите“. Изд. „Детска радост“, Скопје, 1998, 119–140.

493. *Еден ден со новите песни на Клетников*. Поговор кон Ефтим Клетников: „Тој провев космички“. Изд. „Зумпрес“, Скопје, 1998, 91–104.

494. *Една прометејска македонска книга*. „Нова Македонија“, Скопје, 16. XII 1998 („Лик“, XII, 16. XII 1998, 508).

495. *Поезијата на Анте Поповски*. Во: „Предавања на XXX меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура“. Изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 1998, 99–108.

496. *Постмодерната нација*. Во: „Историческа злина ли е националната држава?“. Дискусионни тезиси / съставител : Атанас Натев. Изд. „Фондација Кьорбер“, Хамбург; : Меѓународна фондација „Св. св. Кирил и Методиј“, Софија, 1998, 85–88.

497. *Религиските пластови во поезијата*. Поговор кон Јеромонах Методиј (Златанов): „Сауловиот каталог“. Изд. „Зумпрес“, Скопје, 1998, 89–96.

498. *Силите небесни и силите земни*. Кон „Заборавеното око на небото“. Поговор кон Глигор Стојковски: „Порој“. Изд. „Детска радост“, Скопје, 1998, 189–195.

499. *Съвременни македонски поети*. Подбор, предговор и бележки акад. Георги Старделов. Изд. „Български П.Е.Н. център“; „Свободно поетическо общество“, Софија, 1998, 303 стр.

500. *Тиранијата на информатичката цивилизација*. „Нова Македонија“, Скопје, 21. X 1998 („Лик“, XII, 21. X 1998, 500).

1999

501. *Апсењето на една книга*. Антон Дончев: „Чудниот рицар на светата книга“, изд. „Култура“, Скопје, 1999. „Наше писмо“, Скопје, V (1999), 29, 26–27.

502. *Блаже Ристовски, Историја на македонската нација*, МАНУ, Скопје, 1999. „Културен живот“, Скопје, XLVI (1999), 3–4, 117–120.

503. *Врв на импозантен научен опус*. Блаже Ристовски, „Историја на македонската нација“, МАНУ, Скопје, 1999. „Современост“, Скопје, XLIX (1999), 4–6, 56–62.

504. *Галерија портрети – МАНУ*. „Утрински весник“, Скопје, 1, 24. XII 1999 (бр. 156).

505. *Една прометејска македонска книга – К. П. Мисирков „За македонските работи“ 1903–1998*. Во: „Свечен собир по повод 95–годишнината од излегувањето на делото „За македонските работи“ и 5–годишнината од смртта на академик Блаже Конески“. Изд. МАНУ, Скопје, 1999, 21–35.

506. *Естетизација на болот и осамата = L'esthetisation de la douleur et de la solitude*. Во каталогот: Коле Манев, Стојанка Манева Чупоска – Јана. Интернационален центар на уметноста, Париз, 12 до 24 јануари 2000–та година. Изд. „Догер“, Скопје, 1999, 4–12.

507. *Нации в балканском историческом контексте вчера и сегодня (македонский опыт)*. Во: „Македонија : вопросы истории и культуры“. Изд. „Македонская академия наук и искусств“, Скопје, 1999, 12 стр.

508. *Нациите во балканскиот историски контекст некогаш и денес (македонско искуство)*. Во: „Македонија : прашања од историјата и културата“. Изд. МАНУ, Скопје, 1999, 57–74.

509. *Поет на целината*. Поговор кон Ефтим Клетников: „Кладенец на битието“. Изд. „Мисла“, Скопје, 1999, 159–187.

510. *Предговор* кон книгата: „Загледување во минатото. Старо оружје од колекцијата на семејството на Трифун Костовски“. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 1999, 5–43. (напореден текст на англиски, германски, француски и руски јазик).

511. *Предговор*. Галерија портрети (постојана поставка), МАНУ, декември 1999. Изд. МАНУ, Скопје, 1999, 3–4. (Текст и на англиски јазик).

512. *Уметност и идеја*. „Разгледни“, Скопје, XLII (1999), 1–2, 114–122.

2000

513. *Небиднината*. Поезијата и поетското искуство на Ацо Шопов. Изд. „Матица македонска“, Скопје, 2000, 309 стр.

514. *Антеј ја допира земјата* (етос и логос). Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 391 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 1)

515. *Изморена авангарда* (битие и време). Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 499 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 2)

516. *Ехрегimentum Makedonicum*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 358 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 3)

517. *Керубиново племе*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 295 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 4)

518. *Одземање на силата*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 334 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 5)

519. *Небиднината*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 291 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 6)

520. *Величанија*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 280 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 7)

521. *Светови* (портрети и профили I). Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 544 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 8)

522. *Искусства* (портрети и профили II). Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 528 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 9)

523. *Сликаството на Данчо Кал'чев*. Во: „Кал'чев: Илустрирана монографија“, Уметничка Галерија Скопје, Скопје, 1994. Изд. „Софија“, Богданци, 2000, 38–45. (Текст и на англиски јазик).

524. *Македонски Пантеон*. Во: „Томе Серафимовски“. Приредувач Цветан Грозданов. Изд. ТНИД „Гурѓа“, Скопје, 2000, 45–48. (Напореден текст на англиски јазик, 113–116).

525. *Кон овој избор*. Во: „Архитектурата на почвата на Македонија“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 9). Изд. МАНУ, Скопје, 2000, 5–6.

526. *Вовед во историјата на идеите на почвата на Македонија*. Во: „Историја на идеите на почвата на Македонија“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 11). Изд. МАНУ, Скопје, 2000, 5–9.

527. *Цивилизациите на почвата на Македонија*. „Утрински весник“, Скопје, 4–5. III 2000, 2, 211.

528. *Женствено и божествено превирање*. За изложбата „Скулптури и цртежи“ на акад. Томе Серафимовски. „Утрински весник“, Скопје, 19. X 2000, 2, 400.

2001

529. *Фундаментално дело*. (Петар Хр. Илиевски: „Светила незаодни“, изд. „Матица македонска“, Скопје, 2000). „Стожер“, Скопје, V (2001), 38–39, 42–43.

530. *Тетрора, о тоres!*. „Стожер“, Скопје, V (2001), 46–47, 6–7.

531. *Пофално слово за Блаже Конески*. „Стожер“, Скопје, V (2001), 48–49, 6.

532. *Пред неизвесните енигми на егзистенцијата*. Во: Славко Јаневски: „И петто годишно време“. Изд. МАНУ, Скопје, 2001, 333–342.

533. *Објава на духовното*. „Успение“, (периодика на манастирот Успение на Пресвета Богородица – Преспа, с. Јанковец), 2, (2001), 85–92.

534. *Јазикот како творештво*. Во: „Слободата на јазикот во творештвото“ (материјали од научниот собир одржан во МАНУ, Скопје, на 22 март 2000). Изд. МАНУ, Скопје, 2001, 21–26.

535. *Летописец на македонската земја*. Во: Благоја Дрнков: „Мојата Македонија“. Изд. МАНУ, Скопје, 2001, 5–19.

536. *Македонска литература и историја*. Во: „Ѓорѓи Абаџиев : живот и дело“ (материјали од симпозиумот одржан по повод 90 години од раѓањето на писателот, Дојран, 4–5 октомври 2001). Изд. Институт за македонска литература, Скопје, 2001, 11–16.

537. *Поговор кон Божин Павловски: „Црвениот хипокрит“*. Дванаесетто издание. Изд. „АЕА“, Скопје, 2001, 379–393.

538. *Допев : за поезијата на Анте Поповски*. „СУМ“, Штип, VII (2001), 31, 57–64.

539. *Космопоцентризам или антропоцентризам*. Реферат на меѓународниот научен собир „2.400 години од смртта на Сократ“, Атина, Грција, 29–30 септември 2001. (на германски јазик).

540. *Поетот и исколот – Слово за Петре М. Андреевски*. Беседа на манифестацијата „Празник на липите 2001“, во организација на Друштвото на писателите на Македонија, Скопје, 13 јуни 2001.

541. *Кочо Рацин – наш современик*. Беседа при отворањето на споменикот на Кочо Рацин од акад. Томе Серафимовски, Велес, 9 ноември 2001.

542. *Балканска естетика во естетското искуство на Казансакис*. Предавање на Балкански студии, Солун, Грција, 28 септември 2001 (на германски јазик).

543. *Свечен собир „Блаже Конески: (осумдесет години од раѓањето)“*, 20 декември 2001, Скопје, МАНУ, со реферат: *Имплицитната поетика на Блаже Конески*.

544. *За некои фази од книжевното творештво на Славко Јаневски (1920–2000)*. Во: „XXVII Научна конференција на XXXIII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Охрид, 14–15 VIII 2000 г.), кн. 2: Литература. Изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2001, 151–170.

2002

545. *Славко Јаневски: „Измислена тврдина“* (постхумно издание). Изд. МАНУ, Скопје, 2002, 228 стр. (уредник).

546. *Постмодерен филозофски дискурс*. (Иван Цепароски: „Филозофски приказни“, изд. „Магор“, Скопје, 2001). „Стожер“, Скопје, VI (2002), 50–51, јануари–февруари 2002, 48–49.

547. *Зрачење на убавината*. Реч при отворањето на самостојната изложба на акад. Томе Серафимовски во Галеријата на САНУ. „Пулс“, Скопје, XII, 589, 31. V 2002, 45–50.

548. *Водата, извор и утока на светот*. „Нова Македонија“, Скопје, 5. IX 2002 („Лик“, LVII, 5. IX 2002, 10).

549. „Света песна“ е монументално дело на македонската поезија. „Света песна“ во македонската поезија може да ја напише само Анте Поповски. „Утрински весник“, Скопје, 4, 991, 11–13 X 2002.

550. *En dan z novimi pesmimi Kletnikova*. „Nova revija“, Ljubljana, XX (2002), oktober/november 2001, 149–160.

551. *Последните песни на Славко Јаневски: Пред новиот поетски ракопис*. Во: Славко Јаневски: „Измислена тврдина“ (постхумно издание). Изд. МАНУ, Скопје, 2002, 173–220.

552. *Пофално слово за Блаже Конески*. Во: „Блаже Конески – осумдесет години од раѓањето“ (материјали од научниот собир одржан во МАНУ, Скопје, 20 декември 2001). Изд. МАНУ, Институт за македонска литература, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 2002, 7–9.

553. *Времето на Киро Глигоров*. Во: Киро Глигоров: „Македонија е сè што имаме“. Второ дополнето издание. Изд. „Култура“, Скопје, 2002, 649–654.

554. *Расказите на Божин Павловски*. Во: Божин Павловски: „Тага за мојата прва татковина“. Изд. „АЕА“, „Мисла“, Скопје, 2002, 341–365.

555. *На предразсъдъците ни крепи се този тленен свят*. Во: Любиша Георгиевски: „Речник на предразсъдъците“. Изд. „Балкани“, Софија, 2002, 5–15.

556. *Хегеловата естетика* : II дел (изд. „Култура“, Београд, 1955). „Разгледи“, Скопје, XLV (2002), 5–6, 370–378.

557. *Имплицитната поетика на Блаже Конески*. Во: „Делото на Блаже Конески : (остварувања и перспективи)“. Материјали од меѓународниот научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на акад. Блаже Конески, одржан во МАНУ, Скопје, 20 декември 2001. Изд. МАНУ, Скопје, 2002, 65–75. Објавено и во јубилејниот број на „Современост“, (1951–2001), Скопје, LI (2002), јануари–февруари 2002, 1–4, 23–33.

558. *Во потрага по исколот : Поезијата на Петре М. Андреевски*. Во: „Предавања на XXXIII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Охрид, 5–25 VIII 2000 г.), изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2001, 105–120.

559. *Поетското дело на Анте Поповски*. Во: „Предавања на XXXIV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Охрид, 6–24 VIII 2001 г.), изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2002, 91–100.

560. *Одземање на силата – Марко Крале*. Извадок. Во: „Студии и огледи за Конески“, изд. Фондација за македонски јазик „Небрегово“, Скопје, 2002, 153–159. (Едиција Македонски збор, 1).

561. *Фондацијата „Небрегово“ и нејзината иднина*. (Промоција на „Студии и огледи за Конески“, изд. Фондација за македонски јазик „Небрегово“, Скопје, 2002). „Старт“, Скопје, 2002, 5–15. (Поттикот Конески, 5).

2003

562. *Искушенијата на естетичкиот ум – XX век*. Изд. МАНУ, Скопје, 2003, 568 стр.

563. *Македонската идеја оствари историски триумф*. Интервју. „Старт“, Скопје, 10. I 2003, 207, 42–45.

564. *Што се случува со нас?* (Славко Јаневски: „Измислена тврдина“, постхумно издание, изд. МАНУ, Скопје, 2002). „Стожер“, Скопје, VII (2003), 60–62, јануари–март 2003, 40–41.

565. *Бијат камбаните на Крушево – слобода или смрт*. „Утрински весник“, Скопје, 31. VII 2003, 5, бр. 1233.

566. *И ѕвездите треперат на македонски*. „Утрински весник“, Скопје, 2. X 2003, 5, бр. 1285.

567. *Прометејски тип на поет*. „Стожер“, Скопје, VII (2003), 69–71, октомври–декември 2003, 41–43.

568. *Анте осозна дека создавањето и сè друго што од него се родило е вечно* (извадок од беседата на промоцијата на книгата „Две тишини“ од Анте Поповски). „Нова Македонија“, Скопје, 5. XI 2003, LIX, 20028 („Лик“).

569. *Песни бликнати од безмерно страдање* : (извадок од беседата на промоцијата на книгата „Две тишини“ од Анте Поповски). „Нова Македонија“, Скопје, 5. XI 2003, LIX, 20029.

570. *Ѓорѓија Пулевски – еден ист и непроменлив Македонец!* (извадок од речта по повод изданието на книгата „Славјанско–македонска општа историја“ од Ѓорѓија Пулевски). „Нова Македонија“, Скопје, 3. XII 2003, LIX, 20052 („Лик“). Објавено и во „Време“, Скопје и „Македонија денес“, Скопје, 20/21. XII 2003.

571. *Драматика на метежот*. Кон изложбата на Тања Балаќ во Музеј на град Скопје, ноември 2003. „Утрински весник“, Скопје, 29. XII 2003, 5, 1360.

572. *Мисирков и Илинденското востание*. „Стремеж“, Скопје, XLIX (2003), 3–4, 45–64.

573. *Последната средба со Конески*. Во: „По што го запаметив Конески“. Изд. Фондација за македонски јазик „Небрегово“, Скопје, 2003, 275–279. (Едиција Македонски збор, 2).

574. *Предговор* во: „Годор Скаловски : животот и делото“. Изд. МАНУ, Скопје, 2003, 5–8.

575. *Поздравно обраќање*. Во: „Денови на украинската наука во Република Македонија“ (22–23 октомври 2002 г., Скопје), Изд. МАНУ, Скопје, 2003, 27–28.

576. *Имплицитната поетика на Блаже Конески*. – Делото на Блаже Конески: (остварување и перспективи): Меѓународен научен собир по повод 80-годишнината од раѓањето на Блаже Конески. Изд. МАНУ, Скопје, 2003, 65–75.

2004

577. *Angelus Novus (Или подготовка за лет)*. Изд. „Култура“, Скопје, 2004, 389 стр.

578. *Балканска естетика една друга естетика*. Изд. МАНУ, Скопје, 2004, 434 стр.

579. *Крсте Мисирков и македонската интелигенција*. „Современост“, Скопје, LI (2004), 1, 7–11.

580. *Ликовни медитации за овој тлеен и трошен човечки свет*. Во: Емил Алексиев: „Кондовски“, Изд. МАНУ, Скопје, 2003, 8–9. (Напореден текст на англиски јазик, 10–11).

581. *Големото незнаење како книгата од песок на Борхес*. Во: Ефтим Клетников: „Големото незнаење“, изд. Детска радост, Скопје, 2004, 81–103.

582. *Да ѝ го вратиме достоинството на Македонија*. Во: „Виорни времиња : Република Македонија – реалност на Балканот“. Изд. „Култура“, Скопје, 2004, 545–564.

583. *Литературата и философијата* (Кон литературното творештво на Владимир Костов). Во: Владимир Костов: „Битолски сицили“, изд. „Pro Littera“, Скопје, 2003, 689–734.

584. *Восфала на мудроста и убавината* : Авторитети. (Кон монографијата „Портрети – Томе Серафимовски“, автор на текстот Ферид Мухиќ). „Нова Македонија“, Скопје, 18. II 2004, LIX, 20114 („Лик“).

585. *Ликовни медитации за овој тлеен и трошен човечки свет*. (По повод промоцијата на монографијата „Кондовски“ од Емил Алексиев, Изд. МАНУ, Скопје, 2004). „Нова Македонија“, Скопје, 19. V 2004, LIX, 20190 („Лик“).

586. *Човекот стана фанатик на омразата, пуританец на мизантропијата*. „Нова Македонија“, Скопје, 24. XI 2004.

587. *Проитално слово за Гого Ивановски*. „Стожер“, Скопје, VIII (2004), 81–83, октомври–декември 2004, 36–37.

588. *Интелектуален лиризам* (Ирена Павлова де Одорико: „Деколте длабоко“, изд. „Дијалог“, Скопје, 2004). „Стожер“, 2004, 37–38, 78–80.

589. *Архитектура на средниот пат*, Арх. Трајко Димитров, Михаил Токарев, Славко Матовски, изд. „Табернакул“, Скопје, 2004, 7–14.

590. *Во траен спомен на Анте Поповски*. Беседа на 43-тите Струшки вечери на поезијата, Охрид, 27 август 2004.

591. *Филозофско послание*. Предавање одржано на Филозофскиот факултет во Скопје, Ден на филозофијата, 18 ноември 2004.

592. *Природните науки и филозофијата*. Реферат на меѓународна научна конференција *Улогата на науката во социјалната трансформација на општествата на Украина и Република Македонија*, Киев, 31 мај – 5 јуни 2004. (Дни в науки Р. Македонија в Украјина).

2005

593. *Галерија универзум*. Книжевното наследство на Славко Јаневски, том 1. Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2005, 609 стр. (Приредувач)

594. *Есеистиката на Славко Јаневски*. Во: „Галерија универзум“. Книжевното наследство на Славко Јаневски, том 1. Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2005, XIII–LXXX.

595. *Поговор – или За методолошките стојалишта на истражувањето*. Во: „Галерија универзум“. Книжевното наследство на Славко Јаневски, том 1. Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2005, 591–595.

596. *Разорување на догмите / Александар Грличков*. Изд. „Македонска ризница“, Куманово, 2005, 422 стр. (избор, редакција, ремарки, поговор)

597. *Разорување на догмите / Александар Грличков*. Второ дополнето издание. Изд. „Култура“, Скопје, 2005, 453 стр. (избор, редакција, ремарки, поговор)

598. „*Измислена тврдина*“ од Јаневски. „Стожер“, Скопје, IX (2005), бр. 84–86, јануари–март 2005, 18.

599. *Големите мерици*. (Ристо Лазаров: „Ненадејна“, изд. „Култура“, Скопје, 2005). „Синтези“, Скопје (2005), 2, 73–74.

600. *Поетиката на литературата како спас*. (Митко Маџунков: „Времето на ирвасите“, изд. „Макавеј“, Скопје, 2003). „Наше писмо“, Скопје, XI (2005), 56, април–јуни 2005, 3–7.

601. *Скулптурата како историска меморија*. Од предговорот за биобиблиографијата на Томе Серафимовски, објавена на 14 јазици. „Zaman“, Скопје, бр. 486, 2–8 ноември 2005, 14.

602. *Храм, сепак храм*. Во: Ристо Василевски: „Храм, сепак храм“ (библиофилско издание). Изд. „Арка“, Смедерево, 2005.

603. *Поетот што го опеа раѓањето на трагедијата*. Во: Матеја Матевски: „Круг; Липа; Раѓање на трагедијата“. Избрани дела на Матеја Матевски 1–10, т. 2. Изд. „Матица македонска“, Скопје, 2005, 231–247.

604. *Мисирков и Илинденското востание*. Во: „100 години Илинден : 1903–2003“ (Прилози од научниот собир по повод стогодишнината од Илинденското востание на македонскиот народ, одржан во МАНУ, на 6–8 мај 2003), т. 1, Изд. МАНУ, Скопје, 2005, 49–67.

605. *Предговор* во: „Томе Серафимовски : Биобиблиографија“. Изд. МАНУ, 2005. (текстот е објавен на 14 јазици: албански, бугарски, хрватски, англиски, француски, германски, грчки, италијански, македонски, романски, руски, српски, словенечки и турски).

606. *Крсте Мисирков и македонската интелигенција*. Во: „Делото на Крсте Мисирков“ (прилози од меѓународниот научен собир по повод стогодишнината од излегувањето на книгата „За македонските работи“ од Крсте П. Мисирков, одржан во Скопје на 27–29 XI 2003 г.), т. 1, Изд. МАНУ, Скопје, 2005, 63–69. (Дискусија, т. 1: 486–487, 499–500 и 506–507).

607. *Природнички науки і філософія сьогодні*. Во: „Українсько–македонський науковий збірник“, Випуск 1. НАНУ, НБУ ім. В. І. Вернадського, МАНМ, Київ, 2005, 166–171.

608. *Јак формувались нації на Балканах*. Во: „Українсько–македонський науковий збірник“, Випуск 1. НАНУ, НБУ ім. В. І. Вернадського, МАНМ, Київ, 2005, 260–267.

609. *Големите мерици*. Херменевтички коментари. Во: Ристо Лазаров: „Ненадејна“, изд. „Култура“, Скопје, 2005, 77–109.

610. *Поезијата и поетиките*. Беседа на Струшките вечери на поезијата, Струга, 27 август 2005.

611. *Големото незнаење како Книгата од песок на Борхес*. Промотивен говор на Прличевите беседи за книгата на Ефтим Клетников, Охрид, 5 февруари 2005.

612. *Духовната биографија на времето*. Реч за книгата на Славко Јаневски „Галерија универзум“, том I, Скопје, МАНУ, 12 мај 2005.

613. *Македонска нова Атлантида*. Реч за романот на Јордан Плевнеш *Осмото светско чудо*, Охрид, 20 август 2005.

2006

614. *Ноќен градинар*. Херменевтички студии. Изд. „Култура“, Скопје, 2006, 439 стр. (Едиција Толкувања)

615. *Македонската архитектура од Андреја Дамјанов до денес и до утре*. Во: „Архитектурата на почвата на Македонија : од средината на XIX до крајот на XX век“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 14). Изд. МАНУ, Скопје, 2006, 5–10.

616. *Литературната ситуација на прагот на векот : нови процеси, тенденции, алтернативи*. Во: „Предавања : на XXXVIII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Охрид, 3. VIII – 21. VIII 2005 г.), изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2006, 135–143.

617. *Как отойти от марксизма? : (деструкција или носталгија?)*. Во: „Украинско–македонски научен зборник“, број 2, изд. Национална академија на науките на Украина, НБУ „В. И. Вернадскиј“, Киев; МАНУ, Скопје, 2006, 321–326.

618. *Обединета европска наука : (нова парадигма)*. Во: „Украинско–македонски научен зборник“, број 2, Национална академија на науките на Украина, НБУ „В. И. Вернадскиј“, Киев; МАНУ, Скопје, 2006, 327–332.

619. *Убавината на идеите*. Во: „Филологическите заметки“ (Межвузовски сборник научных трудов : выпуск 4 : в 2 част. : ч. 1.), Пермский госуд. университет, Пермь; Институт македонской литературы, Скопье; Университет в Любляне, Любляна; 2006, 154–163.

620. *Контемплативно спокојство*. Портрет на Матеја Матевски. „Синтези“, Скопје, 3 (2006), 23–25.

621. *Самооткривање на песната*. Портрет на Влада Урошевиќ. „Синтези“, Скопје, 3 (2006), 35–38.

622. *Херменевтика на пеколот земен*. Поезијата на Богомил Ѓузел. „Наше писмо“, Скопје, XII (2006), 61, јули–септември 2006, 22–26.

623. *Литературата како спас*. „Стожер“, Скопје, X (2006), 95–79, јули–септември 2006.

624. *Романот „Вештица“*, од Венко Андоновски. „Акт“, Скопје, III (2006), 19, 31 октомври 2006, 4–7.

625. *Храм во себеси*. Поговор кон: Ристо Василевски: „Храм, сепак храм“. Второ дополнето издание. Изд. „Штрк“, Скопје, 2006, 149–157.

626. *Поетот и исколот : си замина еден од нашите големи јазички гении*. По повод смртта на Петре М. Андреевски. „Утрински весник“, Скопје, VII, 2193, 27. IX 2006, 15.

627. *Растерувач на магли*. Мисирков и по Мисирков. „Неделно Време“, Скопје, 916, 3. XII 2006.

628. *Ехото на песната*. Разговор со акад. Георги Старделов по повод книгата на Санде Стојчевски: „Патот до песната“, изд. „Менора“, Скопје, 2006, 235–246.

629. *Навраќање на Ферид Мухиќ*. Реч на промоција на книга од Ферид Мухиќ, Скопје, Саем на книга, 11 мај 2006.

630. *Мислител наспроти догмите*. Реч на промоцијата на второто издание од книгата „Разорување на догмите“ од А. Грличков, Скопје, Музеј на град Скопје, 9 јуни 2006.

631. *Технофилија и технофобија*. Воведно излагање на Трибината „Предизвици и сенки на науката“ (V: Хоризонти на микроелектрониката), Скопје, МАНУ, ИЦЕИМ, 13. XI 2006.

632. *Мисирков и по Мисирков*. Излагање на свечениот собир по повод 80-годишнината од смртта на Крсте Петков Мисирков, Скопје, МАНУ, 29. XI 2006.

633. *Europa und Mazedonische Kultur*. Реч на промоцијата на макропроектот „Историја на културата на Македонија“, во Друштвото за источни и југоисточни европски студии, Виена, 27 и 28 септември 2006.

2007

634. *Разговори со Јаневски*. Книжевното наследство на Славко Јаневски, т. 2. Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2007, 495 стр. (предговор, поговор, редакција, коментари)

635. *Трифун : неодминливи траги*, (библиофилско издание 1, 2), изд. „Македонска ризница“, Куманово, 2007, 115 стр. (главен уредник) (и на англиски јазик)

636. *Трифун : присекавања*. Во: „Трифун : неодминливи траги“ (библиофилско издание 1, 2), изд. „Македонска ризница“, Куманово, 2007, 15–28. (и на англиски јазик)

637. *Старо оружје од Македонија*. Реч на промоцијата на книгата „Загледување во минатото“. Во: „Трифун : неодминливи траги“ (библиофилско издание 1, 2), изд. „Македонска ризница“, Куманово, 2007, 89–94. (и на англиски јазик)

638. *Естетичките прерогативи на македонскиот театар – XX век*. Во: „Театарот на почвата на Македонија – XX век“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 15). Изд. МАНУ, Скопје, 2007, 7–14.

639. *Фотографијата и филмот во историјата на македонската култура*. Во: „Фотографијата и филмот на почвата на Македонија“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 16). Изд. МАНУ, Скопје, 2007, 5–15.

640. *Парадигма на модерната поетика*. Критиката за Јован Павловски. „Синтези“, Скопје, VII (2007), 23–24.

641. *Во траен спомен на Анте Поповски*. „Спектар“, Скопје, XXV (2007), 49, 75–78.

642. *Благодарствен збор на акад. Георги Старделов, добитник на наградата Велја кутија*. „Портал“, Скопје, VII (2007), 21–22, 27–28.

643. *Чуден и чудесен роман*. Извадоци од поголема студија. „Синтези“, Скопје, IX (2007), 18–19.

644. *Петар Хр. Илиевски – или За столбовите на античката и на средновековната словенска христијанска цивилизација*. Во: „Класика – Балканистика – Палеославистика“ (материјали од меѓународниот научен собир по повод одбележувањето на 85-годишнината од раѓањето и 60 години научна работа на академик Петар Хр. Илиевски, МАНУ, Скопје, 18–19. XI 2005), Изд. МАНУ, Скопје, 2007, 59–73.

645. *Книгата ја замени малихерката*. Мисирков и македонската интелигенција. „Шпиц“, Скопје, II, 462, 31. X 2007, 2.

646. *Задлабочено музицирање за музиката*. За „De musicis“ – последното дело на д-р Драгослав Ортакор. „Утрински весник“, Скопје, VIII, 2560, 14. XII 2007, 22.

647. *Во светот на големата наука*. Промотивна реч по повод одбележувањето на дваесетгодишнината од основањето на Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија на МАНУ. „Утрински весник“, Скопје, 28. XII 2007, 8, 2572, 18.

648. *Созбор со Георги Старделов*. Интервју. „Портал“, Скопје, VII (2007), 21–22, 9–12.

649. „*Балканска естетика*“. Обработка на поимот во „Поимник на книжевната теорија“ (приредувач Ката Кулавакова), Изд. МАНУ, Скопје, 2007, 69–70.

650. *Откривачи на ископот*. Реч при промоцијата на списанието *Folia Archaeologica Balkanica* (посветено на проф. д-р Вера Битракова-Грозданова), Филозофски факултет, Скопје, 19 ноември 2007.

2008

651. *Небесен клучар*. Книжевното наследство на Славко Јаневски. Изд. „Култура“, Скопје, 2008, 225 стр. (Едиција Толкувања)

651. *Трагачи по протатнати цивилизации* : посветено на проф. Вера Битракова–Грозданова. Во: „Археолошките откритија на почвата на Македонија“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 17). Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2008, 5–10.

652. *Славко Јаневски : Тврдоглави ; Евангелие по Итар Пејо ; Каинавелија*. Изд. „Микена“, Битола, 2008, 444 стр. (избор и предговори) (Македонска книжевност, т. 12)

653. *Еп за тврдоглавите*. Предговор во: Славко Јаневски: Тврдоглави ; Евангелие по Итар Пејо ; Каинавелија, изд. „Микена“, Битола, 2008, 5–16.

654. *Поетот Славко Јаневски : (од „Евангелие по Итар Пејо“ до „Каинавелија“)*. Поговор кон: Славко Јаневски: Тврдоглави ; Евангелие по Итар Пејо ; Каинавелија, изд. „Микена“, Битола, 2008, 293–299.

655. *Пречек во Гевгелија на Воскресение, или Сликаството на Васко Ташковски како воскресение*. Во: „Ташковски“ (Ликовен салон хотел Аполонија, Гевгелија, април 2008) (и на англиски јазик)

656. *Интелектуален столб*. Говор на Свечениот собир по повод 80–годишнината од смртта на Крсте Петков Мисирков (1926–2006), одржан во МАНУ. „Синтези“, Скопје, 10 (2008), 44–47.

657. *Херменевтика на новата македонска книжевност*. (избор и предговор Катица Ќулавкова). Изд. „Микена“, Битола, 2008, 508 стр. (Македонска книжевност, т. 104)

658. *Основоположници на современата македонска поезија : (Кочо Рацин, Коле Неделковски, Венко Марковски, Славко Јаневски, Блаже Конески, Ацо Шопов, Гого Ивановски)*. Изд. „Микена“, Битола, 2008, 345 стр. (избор, предговор и редакција). (Македонска книжевност, т. 8)

659. *Предговор* во: „Основоположници на современата македонска поезија : (Кочо Рацин, Коле Неделковски, Венко Марковски, Славко Јаневски, Блаже Конески, Ацо Шопов, Гого Ивановски)“, изд. „Микена“, Битола, 2008), 5–42. (Македонска книжевност, т. 8)

660. *Моето херменевтичко искуство : (преднацрт на една партиципациска естетика)*. Во: „Интерпретации : Европски истражувачки проект за поезика и херменевтика (ЕППХ) на Македонската академија на науките и уметностите“, специјално издание: „Меморија & интерпретација“ (приредувач Ката Ќулавкова), Изд. МАНУ, Скопје, 2008, 27–35. (и на англиски јазик, 31–39).

661. *Тајната смисла на играта : врз примерот на Алексис Зорбас од истоимениот роман на Казансакис*. Во: „Уметноста на тансот“ (зборник на трудови од Меѓународната конференција „Тансот како експресија на културните разноликости“, под покровителство на УНЕСКО, во организација на Интерарт Културен центар, одржана во Скопје, МАНУ, 6–7. XII 2007). Изд. Интерарт Културен центар, Скопје, 2008, 32–39. (и на англиски јазик)

662. *Великиот странник*. Во: „Россия и Македонија: К 100–летию журнала «Вардар» (1905)“, (материали меѓународной научной конференции *От прошлого к будущему*, 12–15 септември 2005 года, Москва), Российская академия наук. Институт славяноведения, Македонская академия наук и искусств, Москва, 2008, 23–28.

663. *Името на Кочо Рацин е кратенка за името на сите нас*. „Утрински весник“, Скопје, IX, 2712, 16. VI 2008, 16.

664. *Расказите на Божин Павловски*. Портрет : Божин Павловски : критиката за Божин Павловски. „Синтези“, Скопје, 11 (2008), 32–36.

665. *Волуминозно и споменично*. Кон Цветан Грозданов: „Живописот на Охридската архиепископија“. „Синтези“, Скопје, 12 (2008), 80–82.

666. *Успешно реализиран експеримент*. Портрет на Ристо Лазаров. „Синтези“, Скопје, 13 (2008), 24

667. *Сеевме зборови, а никнуваа зборови*. Кон поезијата на Анте Поповски. „Синтези“, Скопје, 13 (2008), 52–53.

668. *Сеевме зборови, а никнуваа ѕвезди* : д-р Анте Поповски докторот на поезијата. „Vox Medici“, Скопје, XVII (2008), 61, декември 2008, 14–15.

669. *Поговор* кон: Митко Маџунков: „Родното место на литературата : есеи“. Изд. МАНУ, Скопје, 2008, 497–501.

670. *Голем романсиерски потфат*. Предговор во: Митко Маџунков: „Кон другата земја“, изд. „Микена“, Битола, 2008, 5–13. (Македонска книжевност, т. 60)

671. *Торжествено слово за поезијата на Анте Поповски*. Реч на Свечениот собир по повод 5-годишнината од смртта на акад. Анте Поповски (1931–2003), МАНУ, Скопје, 16 октомври 2008.

672. *Во светот на големата наука*. Реч на свечениот собир посветен на 20-годишнината од основањето на Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија одржан во МАНУ, Скопје, на 7 ноември 2007 година. Изд. МАНУ, Скопје, 2008, 77–85. (Свечени собири, св. 54)

673. Беседа за Блаже Конески пред прикажувањето на документарниот филм „Проста и строга македонска песна“ по повод чествувањето на денот на раѓањето на Конески. Скопје, МАНУ, 19 декември 2008.

2009

675. *Макропроектот „Историја на културата на Македонија“ и македонското естетско ликовно искуство*. Во: „Ликовната уметност на почвата на Македонија – XX век“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 22). Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2009, VII–XIII.

676. *Македонско светско чудо*. Изд. Универзитетот за аудиовизуелни уметности ЕСРА Париз–Скопје–Њујорк, Скопје, 2009, 141 стр. (уредник) (Summa Plevnesiana) (напореден текст на англиски и на француски јазик)

677. *Романите на Митко Маџунков (1943)*. Во: „Предавања на XLI меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура“ (Охрид, 11. VIII – 28. VIII 2008), изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2009, 125–136.

678. *На почеток беше Земјата : (две спротивставени алтернативи)*. Во: „Украинско–македонски научен зборник : број 4“, изд. НАНУ, НБУ „В. И. Вернадски“, Киев; МАНУ, Скопје, 2009, 356–360. (и на англиски јазик)

679. *Поздравно слово*. Во: „Ареална лингвистика како пат кон реконструкција на јазичната и културната еволуција“ (материјали од научниот собир по повод одбележувањето на 10–те години од смртта на академик Божидар Видоески (1920–1998). Изд. МАНУ: Истражувачки центар за ареална лингвистика, Скопје, 2009, 9–11.

680. *Поздравна беседа*. Во: „Марин Држиќ : свечен собир по повод одбележувањето на 500–годишнината од раѓањето на големиот хрватски писател Марин Држиќ“ (прилози од свечен собир одржан во МАНУ, Скопје, на 20 ноември 2008), МАНУ, Скопје, 2009, 5–8. (Свечени собири, св. 55)

681. *Тој грозен кикот човечки*. Толкувања : поетскиот свет на Ристо Лазаров. „Дијалог“, Скопје, 2009, 5–62. (Избрани дела, т. 4)

682. *За „Ненадејна“*. Толкувања : поетскиот свет на Ристо Лазаров. „Дијалог“, Скопје, 2009, 267–299. (Избрани дела, т. 4)

683. *Автентичен поетски јазик*. Критиката за Светлана Христова Јоџиќ. „Синтези“, Скопје, 15 (2009), 25–26.

684. *Новата ангажирана песна*. Поговор кон: Видоески Видичевски: „Вие“, изд. „Дијалог“, Скопје, 2009, 95–100. (Едиција Современа македонска поезија)

685. *Новата ангажирана песна*. (Кон книгата: Видоески Видичевски: „Вие“, изд. „Дијалог“, Скопје 2009). „Синтези“, Скопје, 16 (2009), 72–74.

686. *Македонска енциклопедија* (Изд. МАНУ, Скопје, 2009). „Синтези“, Скопје, 17 (2009), 12–15.

687. *Нов, поинаков поет*. (Кон Ристо Лазаров: Избрани дела I–IV, изд. „Дијалог“, Скопје, 2009). „Синтези“, Скопје, 17 (2009), 50–52.

688. *Слушате ли, Каинавелијци?* Славко Јаневски – книжевна генеалогичка. Изд. МАНУ, Скопје, 2010, XIX, 668 стр.

689. *Предговор* во: „Ликовната уметност на почвата на Македонија од IX до крајот на XIX век“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 20). Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2010, V–XI.

690. *Естетизација на болот и осамата*. (Текст за изложбата од 1998 година одржана во КИЦ – Скопје). Во: „Коле Манев“, изд. „Матица Македонска“, Скопје, 2010, 113–137. (напореден текст на англиски и на француски јазик)

691. *Творештвото на Томе Серафимовски*. Во: „Томе Серафимовски: Балканско сосвездие : скулптури и цртежи“. Изд. МАНУ, Скопје, 2010, 164, 179–180. (уредник)

692. *Слушате ли, Каинавелијци?* „Синтези“, Скопје, 18 (2010), 50–52.

693. *Филозофски дневнички записи*. „Синтези“, Скопје, 20 (2010), 49–58.

694. *Средбите и разговорите со Ервин Шинко*. Филозофски дневнички записи (2). „Синтези“, Скопје, 21 (2010), 26–35.

695. *Време на скулптурата*. (Кон ретроспективната изложба на Петар Хаџи Бошков, Скопје, 2010). „Синтези“, Скопје, 21 (2010), 75–76.

696. *Да се свртиме кон иднината*. „Дневник“, Скопје, XV, 4275, 29–30. V 2010, 16.

697. *Балканското сосвездие на Томе Серафимовски*. (Кон изложбата на скулптури и цртежи „Балканско сосвездие“ на Томе Серафимовски, Ликовен салон на МАНУ). „Утрински весник“, Скопје, XI, 3425, 6–7. XI 2010, 23.

698. *Филозофијата, правото и човековите вредности*. Поговор кон: Владо Камбовски: „Филозофија на правото“, изд. МАНУ, Скопје, 2010, 381–387.

699. *Историска средба на цивилизациите и културите на Балканот*. Воведно излагање на Четвртиот меѓународен конгрес „Исламска цивилизација на Балканот“ во организација на IRCICA (Истражувачки центар за исламска историја, уметност и култура – Истанбул) и Македонската академија на науките и уметностите. Скопје, МАНУ, 13–17 октомври 2010.

700. *Животот и делото на Славко Јаневски*. Излагање на Свечениот собир по повод одбележувањето на 90–годишнината од раѓањето и 10–годишнината од смртта на акад. Славко Јаневски. Скопје, МАНУ, 28 јануари 2010.

701. *Слова*. Ефемериди. Изд. „Макавеј“, Скопје, 2011, 397 стр.

702. *Мозаиците на Чемерски – вонвременска песна за Македонија*. „Утрински весник“, Скопје, 15–16. I 2011, (бр. 3482), 16.

703. *Средбите и разговорите со Ервин Шинко*. Филозофски дневнички записи (3). „Синтези“, Скопје (2011), 22, 26–33.

704. *Уметноста како органон на филозофијата и слободата*. Филозофски дневнички записи (4). „Синтези“, Скопје (2011), 23, 20–29.

705. *Откривањето на Емил Сјоран*. Филозофски дневнички записи (5). „Синтези“, Скопје (2011), 24, 18–26.

706. *Копнеж по целина*. (Светасофиска беседа за поезијата на Матеја Матевски). „Синтези“, Скопје (2011), 24, 60–63.

707. *Новиот истражувачки дух во поезијата*. (Веле Смилевски: „Забранета книга“, изд. „Дијалог“, Скопје, 2011). „Синтези“, Скопје (2011), 25, 58–62.

708. *Светата песна на Анте Поповски*. „Раст“, Скопје (2011), 8, 5–16.

709. *Беседа за Јаневски во годината 2010 во која обележуваме две негови годишнини (1920–2000–2010)*. Во: „Предавања на XLIII летна школа на Меѓународниот семинар за македонскиот јазик, литература и култура“ (Охрид, 28. VI 2010). Изд. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје; Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, 2011.

710. *The epic of the unrelenting*. Preface In: Slavko Janevski: „The Unrelenting“ (translation from Macedonian Kalina Janeva), National and University Library „St. Clement of Ohrid“, Skopje, 2011, 7–11. (Translation Project *Macedonian Literature in English*, t. 12)

711. *Great novelistic undertaking*. Preface In: Mitko Madzunkov: „Towards the Other Land“ (translation from Macedonian Marina Gjorgjijovska), National and University Library „St. Clement of Ohrid“, Skopje, 2011, 7–15. (Translation Project *Macedonian Literature in English*, t. 60)

712. *Metaphysical promenade (Peripatos) through Vesna Acevska's poetry*. In: Vesna Acevska: „Anchor for Noah“ : selected poems (translation from Macedonian Elida Bahtijarova), Struga Poetry Evenings, Struga, 2011, 107–114. (The „Pléiades“ series)

713. *Дојдете да видите како умира смртта*. Во: Споменица посветена на Гане Тодоровски, редовен член на Македонската академија на науките и уметностите. Изд. МАНУ, Скопје, 2011, 11–13.

714. *Hermeneutics of the contemporary Macedonian literature*. National and University Library „St. Clement of Ohrid“, Skopje, 2011, 366 p. (translation from Macedonian Marija Jones). (Translation Project *Macedonian Literature in English*, t. 104)

715. *Founders of modern Macedonian poetry : (Kočo Racin, Kole Nedelkovski, Venko Markovski, Slavko Janevski, Blaže Koneski, Aco Šopov, Gogo Ivanovski)*. National and University Library „St. Clement of Ohrid“, Skopje, 2011, 206 p. (translation from Macedonian Biljana Zdravkovska). (select., introduct., edit.) (Transl. Project *Macedonian Literature in English*, t. 8)

716. *Poetic pantheism sui generis*. The poetry of Katica Kulavkova ; The nocturnal sway of the censors ; The time of the goats. In: „Macedonian literary criticism“ (selection, introduction, editing Rade Siljan ; translation from Macedonian Marija Girevska), National and University Library „St. Clement of Ohrid“, Skopje, 2011, 119–127, 159–171, 181–191, 273–278. (Transl. Project *Macedonian Literature in English*, t. 105)

717. *The Beauty of Ideas*. In: „Macedonian Essay“ (selection, introduction, editing Ivan Džeparoski ; translation from Macedonian Vanessa King), National and University Library „St. Clement of Ohrid“, Skopje, 2011, 85–93. (Transl. Project *Macedonian Literature in English*, t. 106)

718. *Пред Евлија Челебија и боговите молчат*. Реферат на: Colloque international *Evliya Çelebi voyageur ottomand u xviie siècle et l'Europe de sontemps*. Paris, auditorium de l'INALCO (Institut national des langues et civilisation orientales), 14–15 novembre 2011.

719. *Дваесет години самостојност на Република Македонија (1991–2011)*. Реферат на меѓународниот научен собир „Дваесет години самостојност на Република Македонија (1991–2011)“, Скопје, МАНУ, 24 ноември 2011.

720. *Епохалното дело на Браќата Миладиновци*. Реферат на Свечената академија по повод 150-годишнината од објавувањето на „Зборникот“ на Браќата Миладиновци, Струга, 16 септември 2011.

721. Беседа за делото на Блаже Конески на Свечениот собир по повод 90-годишнината од раѓањето на првот претседател на Македонската академија на науките и уметностите акад. Блаже Конески (1921-2011), Скопје, МАНУ, 21 декември 2011.

2012

722. *Средба на цивилизациите во историјата на културата на Македонија*. Во: „Османлиското градителство на почвата на Македонија“. (Макропроект „Историја на културата на Македонија“, кн. 24). Изд. МАНУ: Лексикографски центар, Скопје, 2012, I–V.

723. *Poeta Laureatus : Матеја Матевски*. Поговор кон: Матеја Матевски: „Згура ; Одеа по водата ; Саќе : поезија“. Изд. „Матица македонска“, Скопје, 2012, 107–127. (Едиција Хераклеа)

724. *Науката, уметноста и нашето време*. Во: „Науката и уметноста“, (научна конференција : Скопје, 23 април 2010), Расправи, кн. 2. Изд. МАНУ, Скопје; Берлин, Научно друштво „Лажбниц“, 2012, 17–23. (и на германски јазик, 167–173)

725. *Епохата на Димитрија Миладинов (1810–1862)*. Реферат одржан на Свечената академија во Струга на 26. IX 2011 година по повод 200–годишнината од раѓањето на Димитрија Миладинов, „Прилози“ (Одделение за лингвистика и литературна наука), МАНУ, Скопје, год. XXXVII (2012), бр. 1–2, 145–151.

726. *Македонскиот јазик како светски јазик, големото откритие на М. Д. Петрушевски*. „Жива антика“, монографии, бр. 10, (2012), Прилози од Меѓународната конференција 100 години од раѓањето на академик Михаил Д. Петрушевски (1911–1990), (МАНУ, Скопје, 14–15 октомври, 2011 г.), 11–12. (и на англиски јазик)

727. *Новиот истражувачки дух во поезијата*. (Кон: Веле Смилевски: „Забранета книга“, изд. „Дијалог“, Скопје, 2011). „СУМ“, Штип, 2012, 70, 17–23.

2013

728. *Поезијата на Веле Смилевски : критички фрагменти*. Поговор кон: Веле Смилевски: „Век за приказ“. Изд. „Дијалог“, Скопје, 2013, 165–170. (Едиција Современа македонска поезија).

729. *Новиот истражувачки дух во поезијата*. Предговор во: Веле Смилевски: „Век за самување“, Изд. Конгресен сервисен центар, Скопје, 2013, 5–13.

730. *The new spirit of research in poetry*. Preface In: Vele Smilevski: „A lifetime for solitariness“, National and University Library „St. Clement of Ohrid“, Skopje, 2013, 11–18. (Translation project *Macedonian literature in English*)

731. *Слобода и/или смрт*. Предговор во: Предраг Матвеевиќ: „Лебот наш“, Изд. МАНУ, Скопје, 2013, 5–19.

732. *Воздигнувањето на Калистрат Санџакоски*. Поговор кон: Калистрат Санџакоски: „Облекувањето на битието во смисла“, изд. „Три“, Скопје, 2013, 353–386.

733. *Пофално слово за Коле Чашуле*. Во: „Чашуле, отпосле“, Изд. МАНУ, Скопје, 2013, 43–48.

734. *На трагата на едно ново обединувачко македонско мислење*. Во: „Дваесет години самостојност на Република Македонија : (1991–2011)“ (материјали од меѓународниот научен собир одржан на 24–25 ноември 2011 година). Изд. МАНУ, Скопје, 2013, 9–19.

735. *Slavko Janevski and the Kukulino cycle summatum*. „The Macedonian PEN Review“, Skopje (2013), 194–200.

736. *Албер Ками, мислител којшто пристига...* Воведен реферат на Симпозиумот по повод 100 години од раѓањето на Албер Ками, Кинотека на Македонија, 7 ноември 2013 година.

737. *Блаже Конески (1921-1993-2013)*. Беседа по повод 20–годишнината од смртта на акад. Конески и промоцијата на книгата „Послание: стихи, Блаже Конески ; перевод с македонского Ольги Панькиной, Изд. „У Никитских ворот“, Москва, 2013“, Друштво на писателите на Македонија, Скопје, 19 декември 2013.

2014

738. *Митските, историските и цивилизациските реминисценции во поезијата на Матеја Матевски*. Во чест на 85–годишнината од неговото раѓање. Во: Матеја Матевски: „Копнеж по целина“, Изд. МАНУ, Скопје, 2014, 16–21. (и на англиски јазик)

739. *Бранко Цветковски (1954) : стари и нови записи за неговата поезија*. Предговор во: Бранко Цветковски: „Оган во обрачи“. Изд. „Макавеј“, Скопје, 2014, 7–70. (Едиција Избрани дела на Бранко Цветковски, кн. 2).

740. *Эстетический опыт Антона Дончева : „Странный рыцарь Священной книги“ или Факел, освещающий страшную ночь над землей*. Предисловие в: Антон Дончев: „Странный рыцарь Священной книги“, Центр книги Рудомино, Москва, 2014, 5–8. (Проект Новый болгарский роман)

741. *Објава на поезијата : на осумдесетиот роденден на Матеја Матевски*. „Синтези“, Скопје, 34 (2014), 14–17.

742. *Бранко Цветковски (1954) : стари и нови записи за неговата поезија*. „Книжевно житие“, Скопје, VIII (2014), 31, јуни 2014, 5–28.

743. *Светите браќа Кирил и Методиј – наши современици*. Реферат на свечениот собир посветен на „Светите апостоли Кирил и Методиј“, Софија, Бугарија, Голем салон на БАН, 11 мај 2014.

2015

744. *Ас карі или амбасади на Југославија што нема да постои*. Поговор кон: Луан Старова: „Амбасади : (на земјата што нема да постои)“. Изд. „Дијалог“, Скопје, 2015. (Едиција Избрани дела, Луан Старова. Балканска сага), 285–292. (дел од поговорот е објавен на надворешна страна на задна корица)

745. *Критички фрагменти (поезијата на Веле Смилевски)*. „Синтези : македонски книжевен гласник“, 39 (2015), 70–79, Застапен автор: Георги Старделов, 70–71.

746. *За поезијата на Славко Јаневски*. „Стожер : ревија за литература, култура и уметност“, XIX, 120 (2015), 4.

747. [Објавен текст за животот и творештвото на писателот Владимир Костов], *Кључ од чилик : портрет на Владимир Костов*, Петре Димовски. „Стожер : ревија за литература, култура и уметност“, XVIII, 119 (2014), 10–15.

748. *Времето на скулптурата : (слово за скулптурното дело на Петар Хаџи Бошков)*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, [I], 1–2 (2015), [9]–12.

749. *Петар Хаџи Бошков : (говор од комеморативниот собир)*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, [I], 1–2 (2015), [13]–14.

750. *Мозаиците на Чемерски – вонвременска песна за Македонија*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, [I], 1–2 (2015), [63]–65.

751. *Одзборувана поетика : шест промотивни беседи*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, [I], 1–2 (2015), [131]–163. Текстови: I. Објава на поезијата : (на осумдесет и петтиот роденден на Матеја Матевски) : (МАНУ, 13.3.2014) ; II. Заглед во земјената пепел : (МАНУ, 25.11.2013) ; III. Столб на новата македонска епоха: Блаже Конески (1921–1993–2013) : (ДПМ, 19.12.2013) ; IV. Луан Старова: Балканска сага : (француска рецепција) : (МАНУ, 15 мај 2013) ; V. Ристо Лазаров: Ситночекорка – Прелет по планетата Земја : (НУБ „Св. Климент Охридски“, 20.11.2012) ; VI. Книга-изложба : (МАНУ, 7.11.2012).

752. [Кажување за *акад. Ксенте Богоев*]. Во: Ксенте Богоев, ред. Таки Фити: „Избрани дела“. Т. 6, (Кажувања), Изд. МАНУ, Скопје, 2015. (Избрани дела на Ксенте Богоев; т. 6), [30]–34.

753. *Историска средба на цивилизациите на Балканот*. Во: „Прилози од Четвртиот меѓународен конгрес Исламската цивилизација на Балканот, Скопје, Македонија, 13-17 октомври 2010 = Punimet e Simpoziumit të [katërt] ndërkombëtar Qytetërimi islam në Ballkan, Shkup, Maqedoni, 13-17 Tetor 2010“, ed. by H. Eren... [et al.], Edit. Research Centre for Islamic History, Art and Culture, İstanbul, 2015, (Извори и студии за историјата на исламската цивилизација = Burimet dhe studimet për historinë e qytetërimi islam ; бр. = nr. 32), 137–141.

754. *Критика на политиката*. Реферат на Симпозиумот „Филозофија и политика“, Филозофски факултет, Скопје, 19–20 ноември 2015.

755. *Kriza etike dužnosti*. Referat na XXVIII susretu Kopaoničke škole prirodnog prava sa opštom temom "Pravo i autonomija ličnosti", Kongresni centar, Kopaonik, 12.–17. decembar 2015.

756. *Предговорна уредничка белешка = Предговорна белешка на съставители*. Во: „Заедно = Съвместно“. 1-2 : 2014-2015, [уред. Г. Старделов, јаз. ред. М. Прикрилова]. Изд. МАНУ, Скопје ; Българска академия на науките, [София], 2016. (Едиција Заеднички чествувања = Едиција Съвместни чествания), 7–8 (мак.); 9–10 (буг.).

757. *Светите браќа Кирил и Методиј - наши современици*. Во: „Заедно = Съвместно“. 1-2 : 2014-2015, [уред. Г. Старделов, јаз. ред. М. Прикрилова]. Изд. МАНУ, Скопје; Българска академия на науките, [София], 2016. (Едиција Заеднички чествувања = Едиција Съвместни чествания), 51–56. (беседа)

758. *Основоположници на современата македонска поезија*, избор, предг., ред. Г. Старделов, Наратива, Скопје, 2016, 1 опт. диск (ЦД-РОМ), [звучен запис].

759. *Пет книжевни и јазични епохи во историјата на македонската книжевност и јазик*. Во: „Епоха Св. Климент Охридски“. Т. 1, [уред. одбор Г. Старделов (претсед.), Ѓ. Поп-Атанасов, Д. Пандев]. Изд. МАНУ, Скопје, 2016, (Макропроект Историја на културата на почвата на Македонија; [кн. 26]), [47]–52.

760. *Изгревот на новата словенска цивилизација во Европа*. Во: „Епоха Св. Климент Охридски“. Т. 1, [уред. одбор Г. Старделов (претсед.), Ѓ. Поп-Атанасов, Д. Пандев]. Изд. МАНУ, Скопје, 2016, (Макропроект Историја на културата на почвата на Македонија; [кн. 26]), [97]–130.

761. *Pax Christiana, или: Божји дожд од букви*. Во: „Епоха Св. Климент Охридски“. Т. 1, [уред. одбор Г. Старделов (претсед.), Ѓ. Поп-Атанасов, Д. Пандев]. Изд. МАНУ, Скопје, 2016, (Макропроект Историја на културата на почвата на Македонија; [кн. 26]), [131]–137. Истоито и во: Заедно = Съвместно. 1-2 : 2014-2015, [уред. Г. Старделов, јаз. ред. М. Прикрилова]. Изд. МАНУ, Скопје ; БАН, [София], 2016. (Едиција Заеднички чествувања = Едиција Съвместни чествания), 79–86.

762. *Старите фрески во манастирот Св. Пантелејмон во Нерези и дебатата каде почнала европската ренесанса*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, II, 1–2 (2016), [11]–17.

763. *Biće i jezik : enciklopedija srpskih pesnika XX veka*. Во: "O duhu otvorenosti: dimenzije misaonog nasleđa Radomira Konstantinovića : zbornik tekstova", [ured. A. Đurić Bosnić], Izd. Gradska biblioteka, Subotica ; University press, Magistrat, Sarajevo 2016, (Editio Civitas ; knj. 23), 91–97.

764. *Апел : по повод промоцијата на избраните дела на Блаже Ристовски*. „Прилози. Одделение за лингвистика и литературна наука (МАНУ) = Contributions. Section of Linguistic and Literary Sciences (MASA)“, XLI, 1–2 (2016), [129]–131. (промотивна беседа)

765. *Поетско ракување*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, II, бр. 1–2 (2016), [55]–60. (пригодно обраќање)

766. *Чуму образованието?*. Реферат на Научната конференција „Состојби и перспективи во високото образование и науката“, Скопје, МАНУ, 10 октомври 2016.

767. *На почетокот би зборот*. Реферат на Меѓународниот научен собир „Милениумското зрачење на св. Климент Охридски“ (организатор: МАНУ), Скопје, МАНУ, 28–29 октомври 2016.

768. *Просветителството, епоха во која народот ја достигнува својата зрелост како народ просветителството - ода за слободата*. Предавање на Светскиот ден на филозофијата и 70 години од Институтот за филозофија, Свечена сала на Филозофски факултет, Скопје, 17–18 ноември 2016.

769. *50 години Македонска академија на науките и уметностите*. В. Камбовски, ред. Г. Старделов. Изд. МАНУ, Скопје, 2017, 581 стр.

770. *50 years Macedonian academy of sciences and arts*. V. Kambovski, edit. G. Stardelov. Ed. MASA, Скопје, 2017, 581 стр. (editor)

771. *Еп за тврдоглавите : предговор кон романот "Тврдоглави" ; Поетот Славко Јаневски : (од "Евангелие по Итар Пејо" до "Каинавелија") : предговор кон "Евангелието на Итар Пејо" и "Каинавелија"*. Предговори во: С. Јаневски, нар. И. Митревски: „Тврдоглави“ [Звучен запис]. Изд. МТСП, Скопје, CD-ROM, Користено е изд. на Микена, Битола, 2008.

772. *Новиот истражувачки дух во поезијата*. Во: В. Смилевски, [нарат. Д. Ромевски: „Век за самување“ [Звучен запис]. Изд. МТСП, Скопје, 2017, CD-ROM, Користено е изд. на Конгресен сервисен центар, 2013.

773. *Осум навраќања на тема – филозофија, уметност и власт*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. III, бр. 1–2 (2017), [17]–35.

774. *Метафизичките пластови во поезијата на Матеја Матевски*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. III, бр. 1–2 (2017), [119]–126.

775. *Носталгија по Мисирков : кон критичкото издание на неговите собрани дела, том I, МАНУ, Скопје, 2005, Подготовка: Блаже Ристовски*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. III, бр. 1–2 (2017), [215]–238.

776. *Велики песник Гвоздене реке – или о македонско атласу*. Градина : часопис за книжевност, уметност и културу, Год. LII, нова серија бр. 80–81 (2017), 135–141. [Поглавје: Књижевни портрет: Радован Павловски: [133]–161].

777. *Чесна уметност, или – уметност на честа во едно обесчестено време = Honest Art – or an Art of Honor in a Dishonored Time*. Во: Боро Митриќески-Митрич : 90 години живот - 70 години творештво, [уред. и текстови Г. Бајрам ... и др.] = Boro Mitrikeski-Mitrich : 90 Years of Life - 70 years of art creation, [edit. and texts G. Bajram... et al.]. Изд. МАНУ, Скопје, 2017, [8]–15.

778. *На почетокот би зборот*. Во: „1.100-годишнина од упокојувањето на св. Климент Охридски : меѓународен научен собир Милениумското зрачење на св. Климент Охридски, Скопје, 28–29 октомври 2016 година“. уред. Б. Ристовски. Изд. МАНУ Скопје, 2017, 13–16.

2018

779. *Спогодбата од Преспа: Меѓународно значење и импликации врз евроатлантските интеграции на Република Македонија : научна расправа одржана на 11 септември 2018 година*. уред. одбор Т. Фити, В. Камбовски, Г. Старделов. Изд. МАНУ, Скопје, 2018, 134 стр.

780. *За ракописот песни од Лилјана Пецова-Илиеска насловен „Јужен глас“*. Поговор кон: Л. Пецова-Илиеска: „Јужен глас : поетска збирка“. Изд. „Ројал арт“, Скопје, 2018, 105–115.

781. *Раѓањето на трагедијата*. Во: „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. IV, бр. 1 (2018), [69]–87. (посветено на поетското творештво на акад. Матеја Матевски.)

782. *Отривање на нашиот искон : (Вера Битракова Грозданова: „Лихнид и Дасаретија“, МАНУ, 2018)*. „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. IV, бр. 2 (2018), [247]–253.

738. *Меланхолични присеќавања*. Во: „Блаже Конески : чествувања по повод јубилејот 50 години МАНУ“, приред. Л. Старова, [ред. Т. Фити, В. Матевски, Л. Грчев]. Изд. МАНУ Скопје, 2018, 25–35.

739. [„...Вториот аспект од поетското дело...“]. „Културен живот“ [Во статија: Матеја Матевски (1929–2018)], LXII (2018), 3–4, [73].

740. *Трифун : (присеќавања)*. Во: „20 години Фондација Трифун Костовски при Македонската академија на науките и уметностите : за филантропството на семејството Костовски“, ред. Т. Фити ; [чл. на ред. одбор Л. Старова, Г. Старделов... и др.]. Изд. МАНУ Скопје, 2018, 205–214.

741. *За едно ново историско мислење*. Излагање на Научната конференција „Договорот за пријателство, добрососедство и соработка со Република Бугарија и перспективите за евро-атланска интеграција на Република Македонија“, Скопје, МАНУ, 18 јуни 2018.

742. *Angelus Novus oder die Vorbereitung aufs Fliegen*. Реферат на: Gemeinsame Konferenz West-/Mitteleuropa und der Balkan im Geistig-Kulturellen Dialog 1900–1939, (Leibniz-Sozietät der Wissensch. zu Berlin E.V., МАВК, Скопје), Berlin-Treptow, Deutschland, Einstein-Saal der Archenhold-Sternwarte, 4 Juli 2018.

743. *Да го урнеме македонскиот берлински ѕид меѓу нас и светот*. Реферат на: Научната расправа „Спогодбата од Преспа: Меѓународно значење и импликации врз евро-атлантските интеграции на Република Македонија“ (орг. ЦСИ–МАНУ), Скопје, МАНУ, 11 септември 2018.

744. *Мораме да го запреме уништувањето на природата бидејќи тоа не води кон самоуништување*. Реферат на: Научната конференција „Загадувањето на градовите во Република Македонија: кои се решенијата?“, Скопје, МАНУ, 1–2 ноември 2018.

2019

745. *Камбовски : liber amicorum*, гл. уред. Г. Старделов. Изд. МАНУ, Правен факултет „Јустинијан Први“ - УКИМ, Скопје 2019, 796 стр.

746. *Големата трагична исповед*. Поговор кон Б. Павловски: „Египетска сонувалка“. Изд. МАНУ, Матица македонска, Скопје, 2019, 353–365.

747. *За среќното поаѓање и трагичното враќање*. Поговор кон Б. Павловски: Вест Ауст. Изд. МАНУ, Матица македонска, Скопје, 2019, 369–375.

748. *Мораме да го запреме уништувањето на природата бидејќи тоа не води кон самоуништување*. Во: „Загадувањето на градовите во Република Македонија : кои се решенијата? = Pollution of the cities in the Republic of Macedonia : : what are the solutions? : зборник на трудови“. Изд. МАНУ, ИЦЖСМ, Скопје, 2019, 21–26.

749. *Раѓањето на трагедијата, или За трагичното чувствување на светот во поезијата на Матеја Матевски*. Во: „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. V, бр. 1–2 (2019), [37]–89.

750. *Поезијата како апотеоза на делникот*. Во: „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. V, бр. 1–2 (2019), [145]–149.

751. *„Тетовирани души“, или Vita triumphatrix*. Во: „МАНУскрипт. Одделение за уметност (МАНУ) = MANUscript. Department of Arts (MASA)“, Год. V, бр. 1–2 (2019), [163]–180. (од книгата „Портрети и профили“, Г. Старделов, Мисла, Скопје, 1987, стр. 315–339)

752. *Говор на Комеморативната седница*. Во: „Споменица посветена на Цветан Грозданов : редовен член на Македонската академија на науките и уметностите : [1936–2018]“, [уред. Л. Грчев]. Изд. МАНУ, Скопје, 2019, [21]–24.

753. *Вознес на човечкиот дух*. Во: „Monumenta : годишник на Истражувачкиот центар за културно наследство (МАНУ) = Research Center of Cultural Heritage (MASA)“, Бр. 4 (2019), [11–17].

2020

754. *Песна што лета над земниов свет, високо ем длабоко, откривајќи го и осмислувајќи го тој свет : (Иван Цепароски "Град")*. Поговор кон: И. Цепароски: „Град“, Изд. Ми-Ан, Скопје, 2020, 67–70.

Книги на акад. Георги Старделов

1. *Есеи*. Изд. „Кочо Рацин“, Скопје, 1958, 224 стр.
2. *Модерното и модернизмот*. Еден можен поглед. Изд. „Култура“, Скопје, 1962, 71 стр.
3. *Развиток на естетиката кај југословенските народи (од крајот на XVI век до почетокот на II светска војна)*. Докторска дисертација, одбранета на Филозофскиот факултет во Скопје, 1965, 464 + 51 стр.
4. *Светови*. Изд. „Мисла“, Скопје, 1969, 130 стр.
5. *Антеј бара почва*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1971, 318 стр.
6. *Основите на еден нов универзитет*. Изд. Републички секретаријат за образование и наука, Скопје, 1975, 425 стр. (со група автори; редакција со Кирил Темков).
7. *Доба на противречностите*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1977, 227 стр.
8. *Литература*. Учебник за IV клас на средно образование. Изд. „Просветно дело“, Скопје, 1978 (со Слободан Мицковиќ; седмо издание 1990 година).
9. *Примери од литературата*. Учебник за IV клас на средно образование. Изд. „Просветно дело“, Скопје, 1978 (со Слободан Мицковиќ; шесто издание 1988 година).
10. *Меѓу литературата и животот*. Огледи и критики. (Избор К. Темков). Изд. „Култура“, Скопје, 1981, 435 стр.
11. *Experimentum Macedonicum*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1983, 294 стр.
12. *Изморена авангарда*. Изд. „Мисла“, Скопје, 1985, 476 стр.
13. *Вовед во иднината*. За една дијалектичка теорија на културата. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1986, 301 стр.
14. *Искусства*. Избор од творештвото. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1987, 477 стр.
15. *Портрети и профили*. Прилог кон идеографијата на современата македонска книжевност. Изд. „Мисла“, Скопје, 1987, 343 стр.
16. *Одземање на силата*. Поезијата на Блаже Конески. Изд. „Мисла“, Скопје, 1990, 271 стр.
17. *Summa Aestheticae*. Местото и улогата на уметноста и естетиката во развитокот на националните култури кај Македонците, Словенците, Србите и Хрватите. Изд. „Култура“, Скопје, 1991, 693 стр.
18. *Антеј ја допира земјата*. Изд. „Мисла“, Скопје, 1993, 287 стр.
19. *Десет*. Изд. „Македонска книга“, Скопје, 1994, 325 стр.
20. *Керубиновото племе*. Изд. „Детска радост“, Скопје, 1995, 252 стр.
21. *Величанија*. Поезијата и поетското искуство на Анте Поповски. Изд. „Детска радост“, Скопје, 1997, 249 стр.
22. *Kerubin's Tribe. A Study on Slavko Janevski's Kukulino Cycle*. „Detska radost“, Skopje, 1998, 285 pp.
23. *Небиднината. Поезијата и поетското искуство на Ацо Шопов*. Изд. „Матица македонска“, Скопје, 2000, 309 стр.
24. *Антеј ја допира земјата (етос и логос)*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 391 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 1)
25. *Изморена авангарда (битие и време)*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 499 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 2)
26. *Experimentum Makedonicum*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 358 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 3)
27. *Керубиново племе*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 295 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 4)
28. *Одземање на силата*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 334 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 5)
29. *Небиднината*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 291 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 6)

30. *Величанија*. Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 280 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 7)
31. *Светови* (портрети и профили I). Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 544 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 8)
32. *Искусва* (портрети и профили II). Изд. „Гурѓа“, Скопје, 2000, 528 стр. (Македонска книжевност. Избрани дела, т. 9)
33. *Искушенијата на естетичкиот ум – XX век*. Изд. МАНУ, Скопје, 2003, 568 стр.
34. *Angelus Novus (Или подготовка за лет)*. Изд. „Култура“, Скопје, 2004, 389 стр.
35. *Балканска естетика една друга естетика*. Изд. МАНУ, Скопје, 2004, 434 стр.
36. *Ноќен градинар*. Херменевтички студии. Изд. „Култура“, Скопје, 2006, 439 стр. (Едиција Толкувања)
37. *Небесен клучар. Книжевното наследство на Славко Јаневски*. Изд. „Култура“, Скопје, 2008, 225 стр. (Едиција Толкувања)
38. *Слушате ли, Каинавелијци? Славко Јаневски – книжевна генеалогија*. Изд. МАНУ, Скопје, 2010, 668 стр.
39. *Слова*. Ефемериди. Изд. „Макавеј“, Скопје, 2011, 397 стр.
40. *Summa aestheticae I : јужнословенска естетика*. Изд. МАНУ, Скопје, 2015, 937 стр.
41. *Summa aestheticae II : балканска естетика една друга естетика*. Изд. МАНУ, Скопје, 2015, 462 стр.
42. *Summa aestheticae III : историја на европската естетика во XX век*. Изд. МАНУ, Скопје, 2015, 774 стр.
43. *Херменевтика на новата македонска книжевност [Звучен запис]*. Изд. Министерство за труд и соц. политика, Скопје, 2017, 1 CD-ROM, Користено е изд. на Микена, Битола, 2008 (наратор В. Синадиновска).
44. *Приоритети на идниот развој на Република Македонија : quo vadis res publica Macedonia?*. Изд. МАНУ, Скопје, 2017, 193 стр. (со раб. група: А. Беџети, Ц. Грозданов, Г. Јовановски... и др. и ред. Т. Фити)
45. *Епоха Блаже Конески*. Изд. МАНУ: Лексикографски центар, „Матица македонска“, Скопје, 2018, 443 стр.
46. *Критика на деморализираниот ум : литературата и филозофијата во романескниот опус на Владимир Костов : тринаесет секвенци*. Изд. „Везилка 2011“, Скопје, 2018, 165 стр. (Библиотека Патеки ; кн.6)
47. *Раѓање на трагедијата : поезијата и поетското искуство на Матеја Матевски*. Изд. МАНУ, „Матица македонска“, Скопје 2020, 192 стр.

Дополнил и коригирал:
Вангел Аџиовски
Библиотека на МАНУ
Скопје, октомври 2020